

een veilige school?

Een onderzoek naar de sociale veiligheid binnen het VMBO van het Fivelcollege te Delfzijl

A.H.H. Wijnsma
S1043659

Fivelcollege,

een veilige school?

Een onderzoek naar de sociale veiligheid binnen het VMBO van het Fivelcollege te Delfzijl

Uitgevoerd door: A.H.H. Wijnsma

Studentnummer: S1043659

In samenwerking met: Fivelcollege Delfzijl

Opleiding: Master Special Educational Needs.
Christelijke Hogeschool Windesheim

Onderzoeksdocent: W. Boschma

Versie: 0.1

Datum: 8 juli 2013

Voorwoord

“I believe that all education proceeds by the participation of the individual in the social consciousness of the race” – John Dewey

Voor u ligt het eindresultaat van mijn afstudeeronderzoek met de titel: Fivelcollege, een veilige school? Een onderzoek naar de sociale veiligheid binnen het VMBO van het Fivelcollege te Delfzijl. Met deze scriptie sluit ik mijn master Special Educational Needs aan de Christelijke Hogeschool Windesheim af. Na een moeilijke start heb ik dit onderzoek met groeiend enthousiasme uitgevoerd. Ik heb in de afgelopen jaren veel geleerd, niet alleen binnen het vakgebied, maar ook over mijn persoonlijkheid. Ik heb geleerd bewust te zijn van mijn eigen rol binnen een groep mensen, hierdoor kan ik in conflictsituaties kritisch mijn eigen handelen reflecteren om in het vervolg beter met een dergelijke situatie te kunnen omgaan.

Ik had dit onderzoek niet kunnen voltooien zonder de hulp van mijn begeleider vanuit de Christelijke Hogeschool Windesheim. Allereerst wil ik Willy Boschma bedanken voor haar geduld, vakkundige blik en de kritische gesprekken die ik met haar heb gevoerd. De tijd die zij heeft geïnvesteerd, zowel in het onderzoek als in mij persoonlijk, is voor mij van het grootste belang geweest. Daarnaast mijn dank aan de docenten, leerlingen en het onderwijsondersteunend personeel van het Fivelcollege te Delfzijl die de vragenlijsten hebben ingevuld. Zij hebben de tijd genomen om mijn vragen te beantwoorden, waardoor het voor mij mogelijk is geworden om antwoord te vinden op mijn onderzoeksvragen.

Tijdens het onderzoek heb ik tevens veel steun gehad van familie en vrienden, ondanks een moeilijke startperiode hebben zij vertrouwen in mij gehouden en mij regelmatig voorzien van opbeurende woorden. Speciale dank gaat uit naar Marloes Waardijk, die mij heeft bijgestaan bij het taaltechnische gedeelte van mijn onderzoek.

Zoals ik eerder vermeldde, heb ik met veel enthousiasme gewerkt aan dit onderzoek. Ik hoop dan ook van harte dat het u veel leesplezier oplevert. Daarnaast hoop ik uiteraard dat het meer inzicht verschaft over de veiligheid binnen de VMBO van het Fivelcollege te Delfzijl.

Albert Wijnsma

Samenvatting

In 2010 is een leerling- en medewerkersonderzoek uitgevoerd binnen het Fivelcollege. Een van de conclusies uit dit onderzoek, is een daling van de beoordeling van de sociale veiligheid binnen de school. Een positief ervaren sociale veiligheid is van groot belang voor een school. Naarmate een school hoger scoort op sociale veiligheid, zullen medewerkers en leerlingen van de betreffende school beter functioneren (Stawski, 2001). Daarnaast heeft sociale veiligheid een maatschappelijk belang, ouders verwachten dat de school van hun kind een sociaal veilige omgeving biedt (ECBO, 2011). Bovenstaande feiten hebben geleid tot dit onderzoek naar de ervaren sociale veiligheid binnen het Fivelcollege, hierbij wordt gericht op de afdeling VMBO. De doelstelling van het onderzoek luidt als volgt:

‘Het schrijven van aanbevelingen die het Fivelcollege kan gebruiken om de sociale veiligheid binnen de afdeling VMBO te bevorderen.’

Na door literatuuronderzoek belangrijke factoren van sociale veiligheid te hebben vastgesteld, is een bestaande vragenlijst met betrekking tot dit onderwerp aangepast aan de situatie van het Fivelcollege. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen een vragenlijst voor de leerlingen en een voor docenten en onderwijsondersteunend personeel. Alle leerkrachten en onderwijsondersteunende personeelsleden van de afdeling VMBO hebben de vragenlijst ontvangen, de respons bij de leerkrachten is 61%, bij het onderwijsondersteunend personeel 67% en bij de leerlingen is de respons 91%.

Via de literatuur is het belang van sociale veiligheid binnen scholen aangetoond. Eén van de belangrijkste bevindingen hierin is dat naarmate de veiligheid binnen scholen als beter wordt beoordeeld, het personeel en de leerlingen beter gaan functioneren (Stawski, 2001). De objectieve vorm van sociale veiligheid, het feitelijke aantal incidenten en het ongewenste gedrag uitgevoerd door leerlingen (Bootsma, 2009), wordt door zowel de leerlingen, docenten en het onderwijsondersteunend personeel van het Fivelcollege als voldoende beoordeeld. Er wordt door de ondervraagden een 4.5 op een schaal van 7 gescoord op dit gebied.

Wat betreft de subjectieve vorm van sociale veiligheid, het gevoel van veiligheid dat heerst binnen een school (Bootsma, 2009), zijn er verschillen waarneembaar tussen de ervaring van leerlingen en die van het personeel. Eén van de pijlers in het vormgeven van een sociaal veilig klimaat is de mate waarin de schoolleiding in staat is om het schoolbeleid te vertalen in regelgeving voor op de werkvloer (Kruijk, Van der Ploeg, Stawski, 2001). Uit het onderzoek blijkt een discrepantie tussen de beleving van het personeel en die van de leerlingen in hoe de school- en gedragsregels worden nageleefd en gecontroleerd.

Een andere belangrijke bevinding uit het onderzoek is de verantwoordelijkheid die docenten voelen voor de organisatie. Zij geven aan zich verantwoordelijk te voelen voor de lesgebonden situaties, in niet lesgebonden situaties ervaren zij dit verantwoordelijkheidsgevoel niet.

Aan de hand van de resultaten van het onderzoek, is gekomen tot de volgende aanbevelingen:

- Naar aanleiding van dit onderzoek luidt de aanbeveling voor de schoolleiding van het Fivelcollege om toe te zien op een doorvoering van het gestelde schoolbeleid in de praktijk. Op papier is het beleid in orde, wat een basis legt voor een sociaal veilige school, in de praktijk houdt de uitvoering echter te wensen over.
- Het is belangrijk dat personeel van het Fivelcollege verwachtingen ten aanzien van elkaar en de schoolleiding uitspreken. De onderlinge afhankelijkheid, die noodzakelijk is om een sociaal veilige school te organiseren, moet worden erkend.
- School- en gedragsregels moeten door de schoolleiding worden afgestemd naar docenten en het onderwijsondersteunende personeel van het Fivelcollege. Het is de taak van de docenten om deze regels te bekrachtigen richting leerlingen.

- Er is extra aandacht nodig voor de bekendheid van protocollen en gedragscodes bij het personeel.
- Uit het onderzoek blijkt dat leerlingen graag willen meedenken over het creëren van een sociaal veilige school. De aanbeveling voor het Fivelcollege is deze bereidheid te benutten.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	blz. 3
Samenvatting.....	blz. 4
1. Inleiding.....	blz. 8
1.1. Verlegenheidsituatie.....	blz. 8
1.2. Doelstelling en centrale vraagstelling.....	blz. 9
1.2.1. Doelstelling.....	blz. 9
1.2.2. Centrale vraagstelling.....	blz. 10
1.3. Onderzoeksvragen en deelvragen.....	blz. 10
1.4. Aanpak en opbouw.....	blz. 10
2. Theoretisch kader.....	blz. 11
2.1. Wat is de definitie van het begrip sociale veiligheid	blz. 11
2.2. Wat is de norm ten aanzien van sociale veiligheid in het VMBO	blz. 11
2.3. Wat zijn beschermende factoren ten aanzien van sociale veiligheid....	blz. 14
2.4. Wat zijn risicofactoren ten aanzien van sociale veiligheid	blz. 15
2.5. In hoeverre hebben competenties invloed op de sociale veiligheid	blz. 16
3. Methode.....	blz. 18
3.1 Onderzoeksopzet.....	blz. 18
3.2 Onderzoeksgroep.....	blz. 18
3.3 Instrumenten.....	blz. 18
3.4 Dataverzameling.....	blz. 18
3.5 Betrouwbaarheid.....	blz. 18
4. Resultaten van het onderzoek.....	blz. 20
4.1. Sociale veiligheidsbeleid binnen het Fivelcollege.....	blz. 20
4.1.1. Visie m.b.t. sociale veiligheid.....	blz. 20
4.1.2. Beschermende factoren.....	blz. 20
4.1.3. Wijze van communiceren.....	blz. 21
4.2. Beoordeling sociale veiligheid door OP en OOP.....	blz. 22
4.2.1 Herkenning factoren.....	blz. 22
4.2.2 Toegepaste factoren.....	blz. 23
4.2.3 Tevredenheid ofwel ontevredenheid factoren.....	blz. 24
4.2.4. Ervaren verantwoordelijkheid	blz. 25
4.2.4. Mate van ongewenst gedrag.....	blz. 26
4.2.5. Ervaren overeenkomsten tussen feitelijkheden en gevoel...blz.	26
4.2.6. Het in staat zijn om een bijdrage te kunnen leveren.....	blz. 27
4.3. Beoordeling sociale veiligheid door leerlingen.....	blz. 28
4.3.1. Herkenning factoren.....	blz. 28

4.3.2. Beoordeling veiligheid.....	blz. 29
4.3.3. Tevredenheid ten aanzien van competenties.....	blz. 30
4.3.4. Ervaren verantwoordelijkheid.....	blz. 30
4.3.5. Het in staat zijn om een bijdrage te leveren.....	blz. 31
5. Conclusies, discussie en aanbevelingen.....	blz. 32
5.1 Conclusies.....	blz. 32
5.2 Discussie.....	blz. 33
5.2.1. Verwachtingen.....	blz. 33
5.2.2. Beperkingen.....	blz. 33
5.2.3. Vervolgonderzoek.....	blz. 33
5.3 Aanbevelingen.....	blz. 33
Literatuurlijst.....	blz. 35
Bijlagen	
A. Vragenlijst docenten en onderwijsondersteunend personeel	
B. Vragenlijst leerlingen	

1. Inleiding

In dit praktijkgerichte onderzoek wordt onderzoek gedaan naar de sociale veiligheid binnen de VMBO van het Fivelcollege. De onderzoeksgroep bestaat uit docenten, onderwijsondersteunend personeel en leerlingen, de resultaten van het onderzoek zullen gebruikt worden om de huidige stand van zaken met betrekking tot sociale veiligheid binnen de school inzichtelijk te krijgen. Vanuit de resultaten zullen aanbevelingen gedaan worden, met als doel verhoging van de sociale veiligheid.

1.1. Verlegenheidsituatie

Het Fivelcollege te Delfzijl is een scholengemeenschap voor VMBO tot en met VWO. In de periode 2008 tot en met 2011 heeft het Fivelcollege vele veranderingen doorgemaakt. De diverse locaties, verdeeld over Delfzijl, zijn in 2008 samengevoegd tot één campus, daarnaast is de school in 2011 gefuseerd met het Noorderpoort college.

Vanuit de functie die de onderzoeker bekleed, coördinator terugplaatsing vanuit de rebound- en schakelvoorziening van het Fivelcollege, komt hij veelvuldig in contact met de verschillende docententeams van het VMBO. De rebound – en schakelvoorziening ‘De Doorstart’ neemt de zorg en onderwijsverantwoordelijkheid voor leerlingen over die wegens gedragsproblemen en -stoornissen uitvallen op het Fivelcollege en omliggende scholengemeenschappen verbonden aan het samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband is een schooloverstijgende organisatie die als doel heeft een koppeling te maken tussen verschillende scholen in dezelfde regio.

De genoemde verandering, de fusering, heeft geleid tot een mate van onveiligheid bij de docenten, leerlingen en onderwijsondersteunend personeel (Leerling – en medewerkersonderzoek Fivelcollege, 2010). Dit gevoel van onveiligheid komt niet alleen naar voren in het leerling – en tevredenheidsonderzoek (Fivelcollege, 2010), ook in gesprekken die de onderzoeker voert ten aanzien van zijn functie met de betreffende VMBO teams wordt dit door de verschillende belanghebbenden als een belangrijk gesprekspunt naar voren gehaald. Vanuit de verschillende gesprekken met de docenten en leerlingen, en de antroposofische insteek van de onderzoeker, is het idee geboren om dit onderzoek uit te voeren binnen het Fivelcollege naar de sociale veiligheid in het VMBO.

In het leerling – en medewerkersonderzoek (Fivelcollege, 2010) dat onder 549 leerlingen en 126 medewerkers is uitgevoerd komt naar voren dat in de situatie voor 2008, voor de fusie met het Noorderpoort College, de medewerkers duidelijk meer tevreden waren op het gebied van veiligheid, dan in de nieuwe situatie het geval is. In vergaderingen van het VMBO team wordt door verschillende docenten aangegeven dat zij zich niet veilig voelen (Notulen teamvergadering Fivelcollege, 2011). Aangegeven wordt dat leerlingen binnen de VMBO locatie niet willen wijken in de gangen, verbaal agressief zijn en zich niet door docenten laten verwijderen uit de lokalen. Een gevolg van deze uitingen van onrust is dat docenten leerlingen niet meer aan durven te spreken in vrije situaties, dit uit angst voor verbale agressie. Het aanspreken van leerlingen op hun gedrag in scholen is essentieel volgens Jolles (2011). Binnen groepen, scholen, moeten omgangsvormen helder en gestructureerd zijn, het zijn de spelregels van het leven (Jolles, 2011).

In het onderzoek naar de leerlingtevredenheid (Fivelcollege, 2010) wordt door de leerlingen van het Fivelcollege een onvoldoende gegeven op het thema veiligheid. Voorbeelden van vragen die binnen het thema veiligheid vallen zijn: ‘Wordt er gepest in school?’ ‘Hoe veilig voel je je als leerling?’ ‘De leerlingen weten waar ze naar toe kunnen als ze zich onveilig voelen?’

Binnen het onderzoek naar leerlingtevredenheid wordt de leerlingen gevraagd de docenten te beoordelen op hun onderwijscompetenties. Hierbij moet worden aangegeven dat naarmate de docenten kwalitatief hoger worden gescoord, zij in mindere mate gedragsproblemen van leerlingen ervaren (Jenninga, 2008), vanuit het leerkrachtgedrag zijn zij dan beter in staat om een antwoord te hebben op storend gedrag. De docenten in het VMBO worden gescoord met een onvoldoende.

Vanuit het Fivelcollege wordt er sinds 2008 beleid gevoerd ten aanzien van schoolveiligheid. In het schoolveiligheidsplan 2008 – 2010 wordt aangegeven dat docenten een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben in het creëren van een goed leef – en werkklimaat. Vanuit het schoolbeleidsplan (Fivelcollege, 2008) wordt deze doelstelling kracht bijgezet. In dit plan wordt het belang van een veilige school gekoppeld aan de ontwikkeling van leerlingen, ‘Ons onderwijs moet er voor zorgen dat elk individu, leerling en medewerker, zijn talenten, hoeveel ook, van welke soort ook, opspoort, tot ontwikkeling brengt en inzet, in plaats van ze te begraven in de grond’ (Schoolbeleidsplan Fivelcollege, 2008). Op beleidsniveau wordt aandacht besteed aan het creëren van een sociaal veilige omgeving. Vanuit de verschillende tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen, docenten en onderwijsondersteunend personeel wordt de sociale onveiligheid, ondanks de beleidsvoornemens, met een onvoldoende beoordeeld.

Een opvallend punt sinds de samenvoeging van de locaties, is het aantal meldingen van leerlingen van het Fivelcollege voor plaatsing binnen de rebound, die is substantieel gestegen in het schooljaar 2011 - 2012. In schooljaar 2010 – 2011 was er sprake van 5 meldingen. Het schooljaar 2011 – 2012 heeft 23 meldingen opgeleverd. Voorbeelden voor plaatsing zijn; bedreigingen naar docenten en/of agressief gedrag naar medeleerlingen.

Een landelijk aandachtspunt vanuit het ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschap is dat scholengemeenschappen verantwoordelijk zijn in het bieden van een sociaal veilige omgeving voor leerlingen, docenten en onderwijsondersteunend personeel (Sociale veiligheid ontwikkelen, 2004). In het onderzoek Veiligheid op school (2010) van de onderwijsinspectie wordt het belang aangehaald van de correcte afhandeling van incidenten vanwege de mogelijke sociale gevolgen voor de school en slachtoffer(s):

‘Als leerlingen en studenten zich veilig voelen op scholen en instellingen kunnen ze toekomen aan leren en aan de ontwikkeling van hun talenten. Elke leerling of personeelslid die zich onveilig voelt is er daarom een teveel’ (Veiligheid op school, 2010).

Zoals uit het bovenstaande blijkt, is dat veiligheid belangrijk is voor het leerproces. Vanuit de Inspectie van het Onderwijs is er in 2010 een onderzoek gedaan, genaamd ‘Casusonderzoek Veiligheid op school’, hierin wordt geschetst dat veiligheid op scholen niet altijd direct onder de aandacht van de scholen is. ‘Tijdens de inspectiebezoeken bleek dat het personeel niet altijd doorheeft wat er tussen/ onder leerlingen gebeurt’ (Veiligheid op school, 2010).

Binnen dit praktijkgerichte onderzoek wordt onderzocht hoe de sociale veiligheid wordt ervaren door de leerlingen, docenten en onderwijsondersteunend personeel in het VMBO. In het onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen de heersende gevoelens en de feitelijke gegevens. Binnen het thema sociale veiligheid zijn er twee kenmerken (ECBO, 2011). Als eerste spelen er gevoelens, gevoelens van onveiligheid. Ten tweede vinden er daadwerkelijke incidenten plaats (ECBO, 2011). In het onderzoek wordt gekeken of de gevoelens van de leerlingen, docenten en onderwijsondersteunend personeel overeenkomen met het feitelijk aantal incidenten. Wordt het gevoel van onveiligheid ondersteund met een hoog aantal plaatsgevonden incidenten? Het onderzoek wordt gebruikt als nulmeting om inzichtelijk te krijgen wat de huidige stand van zaken is als het gaat om de sociale veiligheid. Om vanuit de nulmeting aanbevelingen te doen ten aanzien van het verbeteren van de sociale veiligheid.

1.2. Doelstelling en centrale vraagstelling

1.2.1. Doelstelling

‘Het schrijven van aanbevelingen die het Fivelcollege kan gebruiken om de sociale veiligheid binnen de afdeling VMBO te bevorderen.’

1.2.2. Centrale vraagstelling

‘Hoe wordt de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege beoordeeld door leerlingen, docenten en onderwijsondersteunend personeel van de afdeling VMBO?’

1.3. Onderzoeksvragen en deelvragen

Onderzoeksvraag 1: Wat schrijft de literatuur over sociale veiligheid in het VMBO?

- Wat is de definitie van het begrip sociale veiligheid voor het VMBO?
- Wat is de norm als het gaat om sociale veiligheid in het VMBO?
- Wat zijn beschermende factoren voor sociale veiligheid binnen scholen in het VMBO?
- Wat zijn risico factoren ten aanzien van sociale veiligheid binnen scholen in het VMBO?
- In hoeverre hebben competenties van docenten en onderwijsondersteunend personeel invloed op de sociale veiligheid in het VMBO?

Onderzoeksvraag 2: Hoe wordt in het schoolveiligheidsplan (Fivelcollege,2008) en schoolbeleidsplan (Fivelcollege, 2008) van het Fivelcollege vorm aan het sociale veiligheidsbeleid gegeven?

- Wat is de visie van het Fivelcollege ten aanzien van sociale veiligheid?
- In welke mate komen de beschermende factoren ten aanzien van sociale veiligheid terug in de diverse beleidsplannen van het Fivelcollege?
- Op welke wijze worden de diverse beleidsplannen van het Fivelcollege gecommuniceerd naar de docenten en onderwijsondersteunend personeel?

Onderzoeksvraag 3: Hoe beoordelen de docenten en onderwijsondersteunend personeel van het VMBO de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege?

- In hoeverre zijn docenten en onderwijsondersteunend personeel op de hoogte van de beschermende – en risicofactoren ten aanzien van de leerlingen en sociale veiligheid?
- Worden de factoren die van invloed zijn op sociale veiligheid, herkend en toegepast door de docenten en onderwijsondersteunend personeel?
- Over welke beschermende – en risicofactoren met betrekking tot sociale veiligheid zijn docenten en onderwijsondersteunend personeel tevreden ofwel ontevreden?
- In hoeverre voelen docenten zich verantwoordelijk voor de sociale veiligheid in het VMBO?
- In hoeverre hebben docenten en onderwijsondersteunend personeel te maken met ongewenst gedrag van leerlingen? Zo ja, in welke mate en vorm?
- In hoeverre komen feitelijkheden omtrent de sociale veiligheid overeen met de subjectieve ervaringen van docenten en onderwijsondersteunend personeel?

Onderzoeksvraag 4: Hoe beoordelen de VMBO leerlingen de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege?

- In welke mate zijn de leerlingen op de hoogte omtrent de factoren ten aanzien van sociale veiligheid?
- In welke mate zijn zij tevreden over de zeven competenties, die vanuit de wet BIO (2006) opgesteld zijn, voor docenten en onderwijsondersteunend personeel binnen het VMBO?
- Hoe wordt de sociale veiligheid van het Fivelcollege beoordeeld door de leerlingen?
- In hoeverre voelen leerlingen zich verantwoordelijk voor de sociale veiligheid?
- In hoeverre denken de leerlingen een bijdrage te kunnen leveren bij het positief veranderen van de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege?

1.4 Aanpak en opbouw

Hoofdstuk 2 bevat de resultaten van de literatuurstudie die gedaan is naar aanleiding van de eerste onderzoeksvraag. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de opzet van het onderzoek beschreven, waarbij gemaakte keuzes worden verantwoord. De resultaten van het onderzoek worden beschreven in hoofdstuk 4. Tenslotte bevat hoofdstuk 5 conclusies, discussie en aanbevelingen.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk is een overzicht te vinden van de belangrijkste bevindingen uit de literatuur met betrekking tot sociale veiligheid binnen het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs het VMBO. Het onderzoek *Veiligheid op school* (2010) van het ministerie van OC&W bevestigt het belang van dit thema. In dit onderzoek is te lezen dat een positief veiligheidsgevoel bij personeelsleden en leerlingen bijdraagt aan betere leerprestaties en het kunnen ontwikkelen van talent. Een hoge mate van ervaren pestgedrag is een van de factoren die volgens het onderzoek het gevoel van veiligheid binnen een school negatief beïnvloed. Volgens onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut (2009) zijn in het VMBO meer slachtoffers van pestgedrag dan in het HAVO en VWO. Daarnaast is vastgesteld dat jongens vaker de aanstichter zijn van pestgedrag dan meisjes. Dit is een van de oorzaken van een hoge kans op sociale onveiligheid binnen het VMBO, aangezien hier meer jongens dan meisjes onderwijs volgen. Mede door dit gegeven is het in stand houden van sociale veiligheid binnen het VMBO van groot belang voor het optimaliseren van de ontwikkelingskansen van de leerlingen.

2.1 Wat is de definitie van het begrip sociale veiligheid

In de literatuur wordt sociale veiligheid beschreven aan de hand van twee verschillende invalshoeken. Deze invalshoeken worden hier samengevoegd om te komen tot een eenduidig antwoord op de vraag hoe sociaal veilig een school is. De eerste is subjectieve sociale veiligheid, dit wil zeggen het gevoel van veiligheid dat heerst binnen een school. In de definitie van subjectieve veiligheid wordt gekeken naar de gevoelsbeleving ten aanzien van veiligheid, oftewel de kans die leerlingen, docenten en onderwijsondersteunend mensen te hebben om slachtoffer te worden van een incident. Hier wordt door het Expertise Centrum Beroep Onderwijs (2011) aan toegevoegd dat iemand zich onveilig kan voelen zonder met agressie te maken hebben gehad. Bij subjectieve veiligheid gaat het om de zorg om misdaad en wangedrag, de zorg van mensen wordt beïnvloed door diverse persoonlijke- en maatschappelijke omstandigheden (Bootsma, 2009).

De tweede is objectieve veiligheid; het feitelijke aantal incidenten dat plaatsvindt en de werkelijke, statistische kans dat leerlingen, docenten en onderwijsondersteunend personeel hier slachtoffer van worden (Bootsma & Baggerman, 2009). Aan de definitie van objectieve veiligheid van het ECBO (2011), worden een aantal belangrijke zaken door Bootsma (2009) toegevoegd. Bij objectieve veiligheid wordt verwezen naar ongewenst gedrag, onderverdeeld in ongeoorloofd gedrag en agressie of geweld. Voorbeelden van ongeoorloofd gedrag zijn spijbelen, wapenbezit en drugsgebruik, diefstal en vandalisme. Bij ongeoorloofd gedrag is het niet de intentie om de ander schade te berokkenen, maar het gedrag kan in potentie een bedreiging voor anderen en ook voor de dader zelf vormen (ECBO, 2011). Onder agressie en geweld vallen: pesten, discriminatie, lichamelijk geweld en vormen van digitale agressie.

2.2 Wat is de norm ten aanzien van sociale veiligheid in het VMBO?

Scholen zijn verantwoordelijk voor het creëren van een sociaal veilig klimaat voor leerlingen en medewerkers, in de literatuur de schoolinterne verantwoordelijkheid genoemd (ECBO, 2011). De norm die gesteld wordt ten aanzien van sociale veiligheid is vastgelegd in *CAO Voortgezet Onderwijs* (2011) en de ARBO catalogus Voortgezet Onderwijs (AOB, 2012). Hierin wordt het gegeven aangehaald dat naarmate de sociale veiligheid binnen een school stijgt, het schoolklimaat als beter wordt beoordeeld door medewerkers en leerlingen. Een voortvloeisel hieruit is dat zij beter gaan functioneren (Stawski, 2001). Volgens Veugelers en De Kat (1998) is schoolklimaat een context waarin leren en ontwikkelen op school plaatsvindt. De regels die een school stelt op dit gebied, zijn hierbij van cruciaal belang. Regels zijn namelijk een leidraad hoe een school omgaat met normoverschrijdend gedrag. De regels zijn de houding van school ten aanzien van pesten, spijbelen en discriminatie en daarmee onderdeel van de normen en waarden van de school. Naast deze schoolinterne verantwoordelijkheid is er een maatschappelijke

verantwoordelijkheid om de school als sociaal veilige omgeving te kunnen bestempelen. Ouders vertrouwen hun kinderen toe aan een school en verwachten daarmee een bepaalde mate van veiligheid (ECBO, 2011). Scholen proberen aan deze verwachting te voldoen door te streven naar een sociaal veilig klimaat waarin leerlingen en medewerkers optimaal kunnen renderen. De randvoorwaarden voor een dergelijk veilig schoolklimaat worden verder uitgediept door Kruijk, van der Ploeg en Stawski (2001). Zij geven aan dat het bij het creëren van deze veiligheid van belang is dat docenten binnen een locatie of team, dezelfde werkwijze hanteren met betrekking tot het handhaven van regels. Daarnaast is het van belang dat zij positief betrokken zijn met het welzijn van de leerlingen.

Naast deze consequente handhaving van de regels en de positieve betrokkenheid is het volgens Morrison (2007) noodzakelijk dat docenten beseffen dat individueel gedrag voortkomt uit de wisselwerking van het individu met de groep. Regelgeving dient daarom niet enkel gericht te zijn op handelen van een individu, maar ook op de verwachting die een school heeft met betrekking tot functioneren van een groep. Volgens het ECBO (2011) is een goede sfeer binnen een klas of groep essentieel om als individu met een open houding deel te kunnen nemen aan leeractiviteiten (ECBO, 2011). Hiermee wordt onder andere bedoeld dat leerlingen hun mening durven te uiten in klassengesprekken en hun klasgenoten kunnen aanspreken op hun functioneren.

Om het schoolklimaat verder te kunnen ontwikkelen, worden er vanuit het Platform Veiligheid (2002) twee voorwaarden gegeven ten aanzien van sociale veiligheid:

1. Goed onderwijs is de basis voor gemotiveerde en betrokken leerlingen en medewerkers.

Het bieden van aantrekkelijk en uitdagend onderwijs is de belangrijkste voorwaarde om een leerling te boeien en te motiveren (Platform veiligheid, 2002). Als aan deze voorwaarde wordt voldaan, zal de leerling een grotere interesse voor het leerproces hebben, minder storend gedrag tijdens de lessen vertonen en minder ongewenst gedrag naar anderen uiten (ECBO, 2011). Van der Wolf & Beukering (2011) schrijven aansluitend dat scholen die hoog scoren op onderwijsprestaties, de scholen zijn waar de minste gedragsproblemen plaatsvinden en waar het minste verzuim wordt geregistreerd. Hieruit kan gesteld worden dat onderwijs aan moet sluiten bij de behoeftes van de leerlingen. Het is van belang dat hun nieuwsgierigheid wordt geprikkeld en dat ze worden uitgedaagd om te komen tot nieuwe inzichten. Het werken aan succeservaringen met kinderen wordt gezien als basis van succesvol leren. Deze succeservaringen kunnen binnen het klaslokaal worden behaald door leerlingen de kans te geven hun verkregen kennis en inzicht te uiten (Van der Wolf & Beukering, 2011). Een randvoorwaarde hierbij is de kwaliteit van de docent en zijn vaardigheden om de leerstof begrijpelijk over te dragen. Hoe meer de uitleg van de docent aansluit bij de behoeftes van de leerlingen, hoe gemotiveerder een leerling is om te leren (ECBO, 2011). Hierop wordt verder ingegaan in paragraaf 2.5.

2. Aanwezigheid van richtlijnen en voorzieningen met betrekking tot voorkomen, aanpakken en afhandelen van incidenten.

Omgang met incidenten is een belangrijk speerpunt als het gaat om het vergroten van sociale veiligheid binnen een school. Voorkomen van incidenten is daarbij een eerste stap, in de literatuur wordt dit gelegenheidsbeperking genoemd. Voorbeelden van initiatieven op het gebied van gelegenheidsbeperking zijn aanwezigheid van kluisjes en camera's binnen school om incidenten van diefstal terug te dringen (ECBO, 2011). Daarnaast is het belangrijk dat er binnen een school een centraal punt is waar incidenten gemeld kunnen worden, de aanwezigheid van dit punt dient bij iedereen bekend te zijn. Na melding van een dergelijk incident dient aandacht gegeven te worden aan een correcte aanpak en afhandeling. Aandachtspunten voor deze melding, aanpak en afhandeling kan de school weergeven in een speciaal ontwikkeld protocol. Kruijk et al. (2001) ondersteunen het belang van een gestructureerd schoolbeleid.

Hierin kan tevens de samenwerking met externe organisaties aan bod komen, bijvoorbeeld inschakeling van een leerplichtambtenaar, politie of bureau jeudgzorg (ECBO, 2011).

Tevredenheid van het slachtoffer is cruciaal bij de afhandeling van een incident. Dit geeft het slachtoffer namelijk de mogelijkheid het incident mentaal te verwerken. Daarnaast weet de dader door de correcte afhandeling dat zijn ongewenste gedrag niet geaccepteerd wordt door de school. Een bijkomend voordeel is het afschrikkende effect van de afhandeling voor eventuele nieuwe daders.

2.2.1. Preventieve zorg

Kruijk et al. (2001) geven aan dat de sociale veiligheid binnen scholen bevordert kan worden met behulp van een goed beleid ten aanzien van preventieve zorg. De norm met betrekking tot preventieve zorg is beschreven in de ARBO catalogus Voortgezet Onderwijs (AOB et al., 2010). Zij geven aan dat beleid op het gebied van voorkomen en beheersen van agressie, geweld, pesten, discriminatie en seksuele intimidatie nodig is. Hetzij als onderdeel van het arbobeleid, hetzij als onderdeel van het schoolveiligheidsplan. Preventieve zorg richt zich op het voorkomen van incidenten. Hierbij zijn een aantal factoren van belang.

Ten eerste zogenoemde gelegenheidsbeperking. Het belang hiervan wordt aangegeven door de criminologie. Daar wordt in de '*Opportunity theory*' van Cohen en Felson (1979) aangegeven, dat criminaliteit uitgelokt wordt, als er sprake is van te weinig toezicht en als kansen tot ongewenst gedrag aanwezig zijn. Voor scholen betekent dit dat ongewenst gedrag ongewild in de hand wordt gewerkt als de juiste fysieke maatregelen die het tegen gaan, niet zijn getroffen (ECBO, 2011). Fysieke maatregelen die kunnen voorkomen dat er gelegenheid tot ongewenst gedrag kunnen ontstaan zijn bijvoorbeeld het afgrendelen van ruimtes, kluisjes voor leerlingen, camerabewaking en de inrichting en onderhoud van ruimten en gebouwen (ECBO, 2011).

Vervolgens de pedagogische omgang in de school, met een specifieke aandacht voor het vertrouwen tussen leerling en docent (Parreren, 2005). Het voordeel van een positieve vertrouwensband is dat leerlingen positieve ervaringen opdoen binnen de school. Daarnaast zullen correcties van een docent eerder geaccepteerd worden door de leerling indien er sprake is van een goede band. Bovenstaande heeft een positieve invloed op het ontwikkelingsproces van een leerling, onder andere met betrekking tot het zelfvertrouwen. Een leerling met een groter zelfvertrouwen zal eerder voor zijn mening uitkomen en is hierdoor minder snel geneigd mee te gaan in ongewenst gedrag (Parreren, 2005).

Een ander aspect van een goede pedagogische omgang binnen een school heeft betrekking op de docenten. Zij zijn verantwoordelijk voor de vormgeving van een positief pedagogisch klimaat. Een docent dient te beschikken over de sterkt ontwikkelde competenties om dit klimaat te ontwikkelen, te bekrachtigen en in stand te houden (Leermiddelen VO, 2012).

De derde factor die van belang is voor een goede preventieve zorg is een goede communicatie (ECBO, 2011 en Koeleman, 2008). Zij geven aan dat heldere communicatie noodzakelijk is om docenten en leerlingen te verbinden. Carpentier (1987) schrijft de verhouding tussen mensen blijkt uit de manier van communiceren. Heldere afspraken met betrekking tot communicatie zijn van belang voor het goed functioneren van een groep of team, deze afspraken noemt men ook wel metacommunicatie (Hogerhuis en Oorschot, 2007).

Dit betekent dat afspraken met betrekking tot communicatie binnen een onderwijsteam van groot belang zijn. Dit verheldert onderlinge verwachtingen, waardoor onenigheden beter bespreekbaar zijn, de afspraken liggen immers vast. Door de vergroting van bespreekbaarheid, zal wederzijds begrip ontstaan, wat op zijn beurt zorgt voor een sterkere onderlinge relatie. Zoals eerder vermeld is een goede relatie binnen een team essentieel voor een sterk sociaal klimaat en verhoging van de sociale veiligheid (Kruijk et al., 2009). Het ECBO (2011) verbindt goede communicatie aan grotere mate van verbondenheid aan de organisatie. Hoe meer verbondenheid er is binnen een schoolorganisatie, des te meer voelen docenten zich verantwoordelijk. Bij een verhoogde verantwoordelijkheid zullen zij eerder sturend optreden als het gaat om gewenst gedrag bij leerlingen.

2.2.2. Curatieve zorg

Het belang van actief betrokken docenten die handelend optreden, wordt gezien als onderdeel van curatieve zorg. Curatieve zorg richt zich op de omgang met incidenten. Ook ten aanzien van curatieve zorg wordt door de ARBO catalogus Voortgezet Onderwijs (AOB et al., 2010) een norm gesteld. Namelijk dat gedragingen waarvoor de school een sanctie oplegt duidelijk zijn omschreven, evenals de betreffende sancties. Broere en Van der Vegt (2000) geven een overzicht van voorzieningen die kunnen bijdragen aan het vergroten van de curatieve zorg. Ten eerste is het, zoals eerder genoemd, van belang dat gewenste handelingen vastgelegd worden in protocollen. Door dit protocol kan ongewenst gedrag in kaart gebracht worden. Vervolgens dient aandacht besteed te worden aan de afhandeling van dit ongewenste gedrag. Binnen scholen kan bijvoorbeeld een meldkamer ingesteld worden, waar leerlingen terecht komt indien zij door een docent uit de les verwijderd zijn. De medewerkers van de meldkamer zien toe op een correcte afhandeling van incidenten, volgens protocol.

De basis van de omgang met incidenten ligt volgens Kruijk et al. (2001) echter in de preventieve zorg. Zeker als het gaat om het vergroten van de sociale veiligheid, is er volgens hen een grotere winst te behalen uit het verbeteren van de preventieve zorg en dus het schoolbeleid. Het belang van een sterk schoolbeleid wordt bevestigd in onderzoek van de Inspectie van het onderwijs. Zij geven aan dat binnen scholen met een zwak beleid en organisatie de leerlingen zichzelf minder weerbaar voelen dan in scholen met een sterk beleid en organisatie. (Inspectie van het onderwijs, 2009).

2.3 Wat zijn beschermende factoren ten aanzien van sociale veiligheid binnen het VMBO

Een belangrijke beschermende factor ten aanzien van sociale veiligheid is de betrokkenheid van ouders en verzorgers. Naast de reeds beschreven schoolinterne communicatie, is er de schoolexterne communicatie richting ouders en verzorgers. De kwaliteit van de communicatie met de ouders is hierbij zeer belangrijk. Dit maakt namelijk dat ouders meer of minder betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind (Verhoeven, Stevos, Stassen, Warmoes, 2003).

Naast de kwaliteit van communicatie, is het referentieniveau van groot belang voor betrokkenheid van de ouders. Naarmate ouders hetzelfde referentieniveau hebben als de school, zullen zij eerder geneigd zijn de school te steunen in de pedagogische aanpak (Autar, 1998). Het referentieniveau heeft onder andere betrekking op het opleidingsniveau, de overeenkomstige normen en waarden, en de cultuur van een persoon. Voor scholen met een hoog aantal leerlingen van allochtone achtergrond, geldt bijvoorbeeld dat zij rekening moeten houden met culturele verschillen. Turkse ouders redeneren bijvoorbeeld vanuit de groep, dit maakt reputatie en een goede naam hebben enorm belangrijk (Hofstede, 2002). Autochtone ouders redeneren vanuit het individuele oogpunt. Dit maakt hen minder ontvankelijk voor groepsdruk, maar des te meer voor kritiek op het functioneren van hun kind. Een school is verantwoordelijk voor het vastleggen van richtlijnen met betrekking tot communicatie naar ouders, rekening houdend met bovenstaande aspecten (Verhoeven, Stevos, Stassen, Warmoes, 2003).

Een tweede beschermende factor ten aanzien van de sociale veiligheid in het VMBO is, zoals eerder aangegeven, het competentieniveau van de individuele docent. Met als belangrijke competentie het reflectieve vermogen. Hierop wordt verder in gegaan in paragraaf 2.5.

2.4 Wat zijn risicofactoren ten aanzien van sociale veiligheid binnen het VMBO?

Kruijk et al. (2001) geven door middel van het meervoudige risicomodel aan welke risicofactoren er ten aanzien van sociale veiligheid spelen in de school. Het meervoudige risicomodel gaat uit van de veronderstelling dat gedrag het resultaat is van een groot aantal factoren die elkaar beïnvloeden en zich bevinden op een viertal terreinen: het gezin, de vrije tijd, de persoonlijkheid en de school. Hoe meer risicofactoren aanwezig zijn, hoe groter de kans op problematisch gedrag.

De belangrijkste punten met betrekking tot dit onderzoek naar de sociale veiligheid vallen onder vrijetijdsbesteding, persoonlijkheid en de school.

- De belangrijkste risicofactoren ten aanzien van vrijetijdsbesteding zijn, het hebben van delinquente vrienden en het vertonen van riskant gedrag (Kruijk, 2001). Kruijk (2001) geeft aan dat de invloed van delinquente vrienden hoger kan zijn dan die van ouders. Riskant gedrag wordt beschreven als gedrag waar de uitkomsten onzeker van zijn en die mogelijk een ongunstig effect hebben op de gezondheid. Dit zijn gedragingen als het gebruik van drugs, drinken van alcohol en buitensporige seksuele activiteiten.
- Het belangrijkste persoonlijkheidskenmerk dat een risicofactor kan zijn voor de sociale veiligheid in scholen, is het gebrek aan zelfcontrole. Dit verwijst naar de onmacht om de eigen driften onder controle te houden en kan leiden tot riskant gedrag (Stawski, 2001). Voorbeelden hiervan zijn spijbelen, het impulsief reageren en het mee laten slepen door klasgenoten.
- Binnen het meervoudige risicomodel wordt de school bepaalde verantwoordelijkheden toegeschreven. Kruijk (2001) geeft twee negatief bepalende verantwoordelijkheden aan. De eerste is de eenzijdige nadruk op cognitief leren. Deze nadruk zou meer moeten liggen op het aanleren van emotionele- en sociale vaardigheden. Door de nadruk alleen op cognitief leren te leggen, dreigt het gevaar dat leerlingen de interesse verliezen en de les gaan verstoren. Dit met als mogelijk gevolg dat ze van school worden gestuurd (Kruijk, 2001). De tweede negatieve factor in het Nederlands onderwijssysteem is het competitieve schoolsysteem. Dit schoolsysteem gebruikt het geven van cijfers als basis om leerlingen te stimuleren en te belonen. Kruijk (2001) schrijft dat dit systeem zowel voor de minder- en hogerbegaafde leerlingen demotiverend werkt.

Naast het meervoudige risicomodel, waarin bovengenoemde factoren een belangrijke rol spelen, is een andere risicofactor ten aanzien van de sociale veiligheid in scholen van belang. Namelijk de locatie en de demografische opbouw van de school. Demografie is de opbouw en samenstelling van de bevolking, hierbij kan gedacht worden aan leeftijd, man – vrouw verhouding en opleiding (CBS, 2012). In een Amerikaanse studie van Borman (1996) wordt het belang om als school op de hoogte te zijn van de twee bovengenoemde risicofactoren benadrukt. Hij geeft aan:

‘Knowledge of demographic build ups are essential. Age and gender are by far the largest correlates of problem behavior’.

Vervolgens wordt in de studie *‘Sociale Veiligheid Organiseren’* (2004) van de Raad naar Maatschappelijke Ontwikkelingen, aangegeven dat het gevoel van sociale onveiligheid wordt versterkt als er sprake is van een gebrek aan sociale cohesie. Sociale cohesie neemt onder andere af als er sprake is van vergrijzing, overlast en verloedering. Een ander belangrijk punt waardoor sociale cohesie afneemt is bij een groot multicultureel karakter. Een gevolg van het gebrek aan sociale cohesie, is dat mensen het vertrouwen verliezen in instituties (RMO, 2004).

Een school is een voorbeeld van een institutie. Door een gebrek aan sociale cohesie kunnen ouders het vertrouwen in de school verliezen, deze wantrouw kunnen ze overgeven aan hun kinderen. De leerlingen zijn daardoor minder betrokken bij de school en dit verhoogt de kans op ongewenst gedrag (ECBO, 2011). Ook hierbij heeft de school een leidende rol in een goede communicatie met de ouders. Als er sprake is van een gebrek aan sociale cohesie binnen een wijk, moet de school die gesitueerd is in deze wijk ouders

actief informeren en betrekken bij de school, zodat hun vertrouwen groeit (Borman, 1996). Indirect verkleint dit de kans op ongewenst gedrag bij leerlingen

De aspecten leeftijd en geslacht worden door Borman (1996) ook aangegeven als een belangrijke factor als het gaat om problematisch gedrag. VMBO Scholen hebben te maken met leerlingen in de leeftijdscategorie van 12 tot 16 jaar, dit is volgens Feldman (2005) een periode uit de adolescentie. Kenmerkend van adolescenten is dat ze op zoek zijn naar eigen identiteit. Hiermee gepaard gaat een ontwikkeling van autonomie, wat kan leiden tot conflicten met ouders en docenten. Een ander kenmerkend punt in de ontwikkeling van de adolescent is het gevoel van onkwetsbaarheid. Dit kan gepaard gaan met het bewust opzoeken van risicovol gedrag (Feldman, 2005). Scholen en docenten moeten op de hoogte zijn van deze bepalende kenmerkende gedraging om opstandig gedrag te kunnen verklaren (Bleustein, 2001).

In de adolescentie is er bij jongens meer sprake van opstandig gedrag dan bij meisjes (Van Geffen & Gumbs, 2005). Jongens scoren hoger als het gaat om spijbelen en delinquent gedrag. Een geslachtsopbouw binnen VMBO scholen waarbij jongens in de meerderheid zijn, kan ervoor zorgen dat er een hogere score is ten opzichte van opstandig gedrag (Van Geffen & Gumbs, 2005).

2.5 In hoeverre hebben competenties van docenten en onderwijsondersteunend personeel invloed op de sociale veiligheid in het VMBO

Het belang van kwalitatief sterke docenten kan niet genoeg benadrukt worden (OC&W, 2010). In de wet Beroepen In het Onderwijs, BIO, staan zeven competentie-eisen beschreven waaraan individuele docenten dienen te voldoen (OC&W, 2006). Te vaak wordt ervan uitgegaan dat docenten zich redden voor de klas, dit geldt voor startende docenten maar ook voor docenten met jarenlange ervaring. Een belangrijke competentie als het gaat om handhaving van sociale veiligheid is het reflecterende vermogen van een docent. In de wet BIO wordt dit punt benoemd als interpersoonlijk competent zijn met zichzelf. Een reflectieve houding maakt dat docenten en onderwijsondersteunend personeel in staat zijn om persoonlijk leerkrachtgedrag aan te sturen en te veranderen (Van Woerkom, 2012). Zij kunnen hierdoor beter anticiperen op storend gedrag. Storend gedrag van leerlingen wordt veroorzaakt door factoren in de klas. Het vermogen om deze factoren te herkennen en op te lossen, kan met behulp van reflectie vergroot worden (Van Woerkom, 2012).

Sinds 2004 word de discussie gevoerd of voor VMBO docenten andere competentie-eisen zouden moeten gelden dan voor docenten binnen het HAVO en VWO. De eisen die gesteld worden aan docenten in het VMBO zijn beduidend anders. In een onderzoek van de Universiteit van Leiden uit 2011 worden de verschillen duidelijk naar voren gehaald. Het VMBO is volgens hen een relatief nieuwe onderwijssetting en er worden hier hogere eisen aan onderwijsontwikkeling gesteld. Daarnaast is de populatie kinderen in het VMBO dusdanig gevarieerd dat docenten in een hoge mate moeten beschikken over leerstofdifferentiatie. De grote verschillen tussen leerlingen vraagt een gedegen vakkenkennis van de docent, gecombineerd met kennis over sociaal-emotionele ontwikkeling, leerproblematiek en -stoornissen. In hetzelfde onderzoek uit 2011 werd gevraagd in hoeverre de gestarte docenten in het VMBO en MBO tevreden zijn over hun gevolgde docentenopleidingen en of ze zichzelf startbekwaam achtte, hierop werd door 48.3% negatief geantwoord. Vanuit de overheid is de begeleiding van startende docenten als wettelijke eis neergelegd, daarnaast eisen ze een verdere professionalisering van al het lesgevend personeel (SBO, 2006). De verantwoordelijkheid van de schoolleiding hierbij, is het uitvoeren van stelselmatige controles ten aanzien van het competentieniveau van de docent (OC&W, 2010). Vanuit de wet BIO (2006) wordt de eis gesteld dat er op een cyclische wijze aan de ontwikkeling van docenten gewerkt moet worden. Om deze eisen door te voeren binnen de scholen, worden er jaarlijkse lesbezoeken uitgevoerd door leidinggevend, vinden er collegiale consultaties plaats en kan er scholing worden aangeboden of aangevraagd.

Docenten geven aan de meeste behoefte te hebben aan scholing met betrekking tot pedagogische,

didactische en reflectieve vaardigheden. Kruijk (2001) benadrukt het belang van pedagogische kwaliteiten van docenten, dit ondersteund de noodzaak van scholing in de benoemde aandachtsgebieden.

In een school moet zoals eerder aangegeven, stelselmatig gewerkt worden aan kwaliteit. Een systeem dat hiervoor gebruikt kan worden is de meester-gezelmethode. In een brief van de huidige minister van OC&W op 25 april 2013, wordt het belang van het opnieuw invoeren van deze methode aangehaald. De methode houdt in dat een docent de titel 'meester' of 'gezel' kan krijgen. Een 'gezel' is een startende docent, deze wordt begeleid door een 'meester', een docent met meer ervaring. Doel van de invoering van deze methode is het beter begeleiden van startende docenten en kennisoverdracht laten plaatsvinden. Hierin vindt kruisbestuiving plaats, de startende docent leert van de ervaren docent en de ervaren docent krijgt nieuwe inzichten en ideeën door de starter te begeleiden.

Een voorbeeldprobleem waar startende docenten tegenaan lopen, is het houden van orde (Universiteit van Leiden, 2011). Het opstellen van gedragsregels is bepalend voor creëren van een goede leer- en leefomgeving binnen een klas. Volgens Bateman & Golly (2010) gaan docenten er te vaak van uit dat leerlingen weten hoe ze zich dienen te gedragen. Zij benadrukken echter dat dit gedrag moet worden aangeleerd en getraind. Het creëren van een goede leef- werkomgeving zou prioriteit moeten zijn voor elke docent (Jenninga, 2004). In een sterk klassenklimaat zijn de regels duidelijk en komt men toe aan kwalitatief goed leren (Veiligheid op school, 2010).

Belangrijk in de ontwikkeling van docenten is de steun die zij ervaren van collega's en de schoolleiding. De mate van ontwikkeling van docenten wordt onder andere bepaald door het heersende schoolklimaat (Kruijk et al., 2001). Een grote mate van ervaren onderlinge veiligheid is van belang bij het kunnen bespreken van problemen (OC&W, 2010). Dit kunnen bespreken van problemen, verbetert op zijn beurt weer het schoolklimaat.

Het streven van scholen dient te liggen op het creëren van een lerend schoolklimaat. Een lerend schoolklimaat is een klimaat waarin de school in samenwerking met ouders, leerlingen en schoolleiding werkt aan het doorlopend ontwikkelen van het onderwijsproces (Jutten, 1998). De leerling staat in dit type leren centraal, de docent moet zich richten op persoonlijk meesterschap. De steeds veranderende eisen in het VMBO en de hogere eisen aan leerlingen en docenten, maken een sterk schoolklimaat noodzakelijk. Sociale veiligheid is bepalend als het gaat om ontwikkeling van een docent en ontwikkeling van een docent is cruciaal bij het ontwikkelen van sociale veiligheid.(OC&W, 2010).

3. Methode

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksopzet, de gekozen onderzoeksgroep en de uitvoering van het onderzoek beschreven. Daarnaast wordt ingegaan op de keuze van instrumenten en het vergroten van de betrouwbaarheid van het onderzoek.

3.1. Onderzoeksopzet

Om een goed beeld te kunnen krijgen van de beoordeling van de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege door leerlingen, docenten en onderwijsondersteunend personeel, is gekozen voor een praktijkgericht onderzoek. Dit type onderzoek is geworteld in de beroepspraktijk en draagt bij aan de verbetering en innovatie van die beroepspraktijk. Dit vindt plaats door het genereren van kennis en inzichten, maar ook door het leveren van toepasbare producten en ontwerpen en concrete oplossingen voor praktijkproblemen (Harinck, 2010).

3.2. Onderzoeksgroep

De populatie van dit onderzoek zijn leerlingen (N=96), docenten (N=23) en onderwijsondersteunende personeelsleden (N=6) van de afdeling VMBO van het Fivelcollege Delfzijl. Om een representatief beeld te krijgen van deze populatie, is het onderzoek gehouden onder alle docenten en al het onderwijsondersteunend personeel. Bij de leerlingen is steekproef gedaan op basis van loting. Op deze wijze zijn er twee eerste klassen, twee tweede klassen en twee derde klassen geselecteerd om mee te doen aan het onderzoek.

3.3. Instrumenten

De vragen onder deelvraag 2 zijn beantwoord aan de hand van documentanalyse, zoals genoemd in 3.1 is hierbij gebruik gemaakt van bestaande beleidsdocumenten van het Fivelcollege. Hierbij is gebruik gemaakt van een instrument die ontworpen is aan de hand van de literatuur. Voor het beantwoorden van de overige deelvragen is gebruik gemaakt van een vragenlijst als instrument. De vragenlijst wordt gebruik om zowel kwantitatieve- en kwalitatieve gegevens te verzamelen. Als basis voor de vragenlijst is gebruik gemaakt van een bestaande vragenlijst van het Expertise Centrum Beroeps Onderwijs (2011). De bestaande vragenlijst sloot echter niet in zijn geheel aan bij de deelvragen van het onderzoek, daarom is hij gedeeltelijk aangepast. Uiteindelijk zijn twee verschillende vragenlijsten gebruikt, een voor de docenten en het onderwijsondersteunend personeel en een voor de leerlingen.

3.4. Dataverzameling

De dataverzameling is begonnen bij het analyseren van de verschillende beleidsdocumenten van het Fivelcollege. Gegevens die aansloten bij de deelvragen van het onderzoek zijn er uitgehaald en overzichtelijk onder elkaar gezet.

De vragenlijst is uitgedeeld aan bovengenoemde onderzoeksgroep, na teruggave zijn de antwoorden verwerkt in Excel om te komen tot een overzichtelijk beeld van de uitkomsten.

3.5. Betrouwbaarheid

De volgende factoren zijn binnen het onderzoek van invloed geweest op het verhogen van de betrouwbaarheid.

- De steekproef onder leerlingen is gedaan op basis van loting, hierbij is rekening gehouden met de verschillende leeftijdsgroepen om te komen tot een zo representatief mogelijke onderzoeksgroep.
- Om de respons te vergroten, is gevraagd de vragenlijsten in te vullen op een moment dat de hele onderzoeksgroep bij elkaar was. De onderzoeker was bij dit moment aanwezig en heeft de lijsten direct ingenomen.
- Bij het afnemen van de vragenlijsten zijn door de onderzoeker invulinstructies gegeven.
- Als basisinstrument is gebruik gemaakt van een reeds bestaande vragenlijst.

-
- Aanpassingen aan de bestaande vragenlijst zijn gecontroleerd door meerdere personen. Eventuele onduidelijkheden zijn aangepast.
 - Binnen het onderzoek is gebruik gemaakt van triangulatie. Er is sprake van verschillende typen informanten, namelijk leerlingen, docenten en onderwijsondersteunend personeel. Daarnaast is er gebruik gemaakt van gedeeltelijke overlapping in de vraagstelling, zodat belangrijke aspecten van meerdere kanten werden belicht.
 - Een andere vorm van triangulatie die in dit onderzoek is toegepast, is de vergelijking die is gemaakt tussen de documentenanalyse en de ervaringen uit de praktijk.
 - Het is mogelijk dit onderzoek op een later tijdstip te herhalen. De gebruikte vragenlijsten zijn gearhiveerd en voorzien van invulinstructies, de gebruikte beleidsdocumenten zijn op elk moment opvraagbaar. Daarnaast zullen de resultaten van dit onderzoek worden aangeboden aan de leiding van het Fivelcollege, ook deze zijn en allen tijden opvraagbaar.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zijn alle resultaten van het onderzoek te vinden. De nadruk van de resultaten ligt op de uitkomsten uit het praktijkonderzoek, die verkregen zijn door het gebruik van een tweetal instrumenten. De resultaten worden per leervraag weergegeven.

4.1. Hoe wordt in het schoolveiligheidsplan (Fivelcollege, 2008) en schoolbeleidsplan (Fivelcollege, 2008) van het Fivelcollege vorm aan het sociale veiligheidsbeleid gegeven?

4.1.1. Wat is de visie van het Fivelcollege met betrekking tot sociale veiligheid?

Het Fivelcollege staat in het Veiligheidsplan (2008) uitgebreid stil bij het begrip sociale veiligheid en schoolbeleid. In de algemene visie van het Fivelcollege (Veiligheidsplan , 2008), komt de visie ten aanzien van sociale veiligheid naar voren. Het Fivelcollege stelt de volgende voorwaarden ten aanzien van een veilig sociaal klimaat: Betrokkenheid bij elkaar en samen verantwoordelijk zijn voor een goed leef-, werk- en leerklimaat. In dit beleid worden drie essentiële waarden aangegeven.

- Betrokkenheid, de basis voor betrokkenheid is wederzijds interesse.
- Billijkheid, Billijkheid is de basis voor de gedragsregels
- Begrenzing, begrenzing leidt tot een beleid voor grensoverschrijdend gedrag (Veiligheidsplan , 2008).

In het schoolveiligheidsplan (Fivelcollege, 2008) wordt verder uitgebreid ingegaan op algemene omgangsregels, wat uiteindelijk resulteert tot schoolregels. Deze regels zijn uitgewerkt in protocollen en vastgelegd in het leerlingenstatuut. Voorbeelden van dergelijke protocollen zijn de protocollen verwijdering en schorsing, opvang bij ernstige incidenten en melding agressie en/ of geweld.

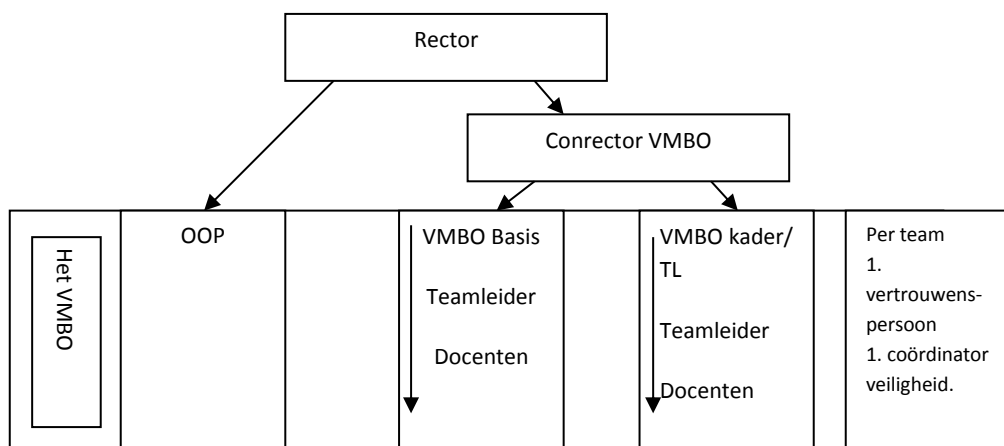
Van het personeel wordt verwacht dat zij de regels hanteren, stimuleren, naleven en zo nodig corrigerend optreden. Verwachtingen ten aanzien van het gewenste niveau van docenten en eventuele eisen met betrekking tot competenties worden niet behandeld in de diverse beleidsstukken. De basis van sociale veiligheid ligt volgens de beleidsdocumenten van het Fivelcollege in het preventieve werken. Hierbij wordt specifiek ingegaan op het feit dat de directie, docenten en het onderwijsondersteunend personeel van elkaar afhankelijk zijn in het bekrachtigen van het beleid.

4.1.2. In welke mate komen de beschermende factoren ten aanzien van sociale veiligheid terug in de diverse beleidsplannen van het Fivelcollege?

De wijze van betrokkenheid van het Fivelcollege ten opzichte van zijn schoolomgeving, wordt in het schoolbeleidsplan (Fivelcollege, 2010) aangehaald. Er wordt stil gestaan bij maatschappelijke ontwikkelingen en bij het verlies van vertrouwen dat mensen hebben ten opzichte van instituties. De docent speelt een belangrijke rol in het terug krijgen van dit vertrouwen bij ouders en externe organisaties. De school moet de verantwoordelijkheid nemen in het onderhouden van deze relaties. Cruciaal daarbij is erkenning en herkenning van ouders en de problemen waar ze tegen aan lopen.

Een ander belangrijk punt voor het onderhouden van de relatie is communicatie. Door ouders op de hoogte te houden van ontwikkelingen binnen school, versterkt het wederzijds begrip. Het moet hier gaan om het creëren van betrokkenheid bij ouders ten aanzien van het functioneren van hun kind op school. Het initiatief hiervan moet liggen bij de school, dit is de verantwoordelijkheid van de school ten opzichte van haar omgeving. Het Fivelcollege is echter nog niet tevreden over de aandacht voor dit punt binnen het beleidsplan. In een toekomstig plan wordt de aandacht met betrekking tot communicatie naar ouders verhoogd. (Schoolbeleidsplan 2008 – 2012, Fivelcollege, 2010).

Naast deze schoolexterne communicatie is er in het beleidsplan aandacht voor richtlijnen met betrekking tot schoolinterne communicatie. De wijze van communiceren wordt in onderstaand organogram geschetst.

Figuur 1. Organogram en communicatiestructuur Fivelcollege.

Tijdens de teamvergaderingen is het de taak van de teamleider om de nadruk te leggen op een sterk werkklimaat. Dit betekent volgens het Fivelcollege dat docenten zich houden aan eerder gemaakte afspraken, zich houden aan schoolregels en zich betrokken voelen bij hun collega's.

Een andere beschermende factor waar in de beleidsplannen van het Fivelcollege bij wordt stil gestaan is de kwaliteit van de individuele docent. Om deze kwaliteit te waarborgen, heeft het Fivelcollege een jaarlijkse cyclus opgesteld waarin het functioneren van elke docent wordt geëvalueerd. Het instrument dat hierbij wordt gebruikt is het Keiwijzertraject (BNT, 2013). In de cyclus is het voor de teamleider verplicht om minimaal één keer per jaar een lesbezoek uit te voeren bij de docenten van het desbetreffende team. Aan deze lesbezoeken wordt het functioneringsgesprek gekoppeld. In dit gesprek wordt het functioneren van de docent besproken en wordt ingegaan op ontwikkelingsmogelijkheden- of wensen. Een ander beleidspunt van het Fivelcollege is collegiale consultatie, aangegeven wordt dat de schoolleiding verwacht dat docenten jaarlijks drie bezoeken plannen bij collega's, het doel van deze werkvorm is ontwikkeling plaats vindt. Dit bij zowel lesgevende docent als bezoekende docent. In de beleidsdocumenten wordt de nadruk gelegd op individueel leren, de koppeling van het individueel leren naar het teamleren ontbreekt.

4.1.3. Op welke wijze worden de diverse beleidsplannen van het Fivelcollege gecommuniceerd naar de docenten en onderwijsondersteunend personeel?

In de beleidsdocumenten van het Fivelcollege wordt op verschillende manieren stil gestaan bij communicatie, zoals reeds behandeld is in paragraaf 4.1.2. Het gaat dan om de officiële communicatiestructuur, zie figuur 1. De communicatielijnen, de wijze van communiceren naar – en met de docenten, wordt niet behandeld. Per team zijn er wel coördinatoren aangesteld die verantwoordelijk zijn voor het communiceren van de diverse beleidsnotities met betrekking tot veiligheid, of de coördinatoren ook verantwoordelijk zijn voor het verspreiden van de beleidsdocumenten is echter niet duidelijk. Dit kan ook een van de taken van de vertrouwenspersoon zijn, die het onderwerp sociale veiligheid dient te behandelen binnen het team.

4.2. Hoe beoordelen de docenten en onderwijsondersteunend personeel van het VMBO de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege?

	Uitgedeeld	Respons
Docenten	N= 23	N=14 (61%)
Onderwijsondersteunend personeel	N=6	N=4 (67%)

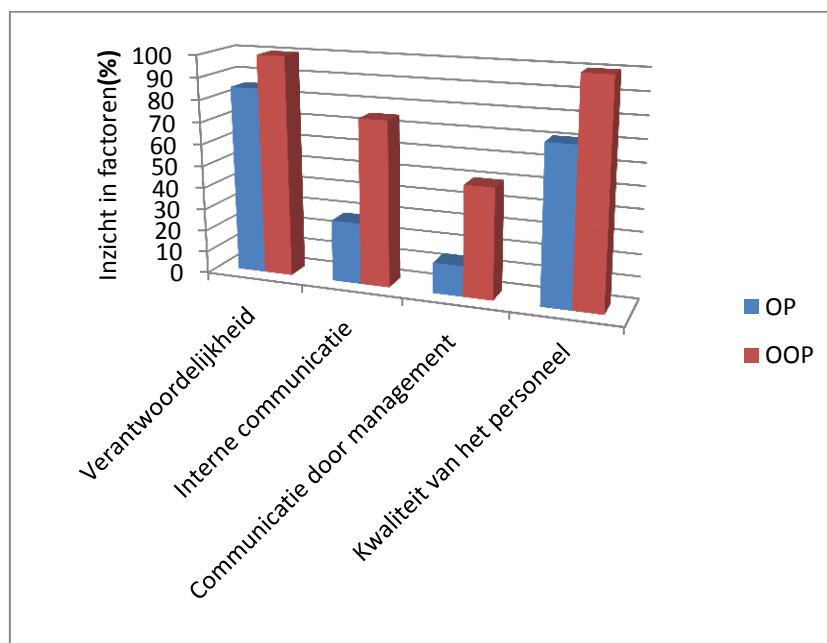
Tabel 1. Response docenten en onderwijsondersteunend personeel.

Zoals in tabel 1 is weergegeven is het onderzoek uitgedeeld aan 23 docenten en aan 6 leden van het onderwijsondersteunend personeel. De respons was respectievelijk 61% en 67%.

4.2.1. In hoeverre zijn docenten en onderwijsondersteunend personeel op de hoogte van de beschermende factoren en de risicofactoren ten aanzien van de leerlingen en sociale veiligheid?

Docenten en onderwijsondersteunend personeel zijn bevraagd in hoeverre zij op de hoogte zijn van de factoren die beschermend en bedreigend werken op de sociale veiligheid.

Als eerste zijn docenten en onderwijsondersteunend personeel bevraagd of zij op de hoogte zijn van de beschermende factoren.

Figuur 2. Beschermende factoren ten aanzien van sociale veiligheid.

De uitkomsten, in figuur2., geven het beeld van hoe goed docenten en onderwijsondersteunend op de hoogte zijn van de beschermende factoren ten aanzien van sociale veiligheid. Zij zijn bevraagd naar hun betrokkenheid, kwaliteit van interne communicatie, kwaliteit van communicatie door het management en naar hun mening ten aanzien van de kwaliteit van collega's.

Ook zijn docenten en onderwijsondersteunend personeel bevraagd naar hun betrokkenheid bij de organisatie, dit is gedaan doormiddel van het gevoel van verantwoordelijkheid te bevragen die zij voelen om corrigerend optreden naar leerlingen toe bij ongewenst gedrag. 85% van de docenten geeft aan deze verantwoordelijkheid te voelen, bij het onderwijsondersteunend personeel is dit 100%.

Op de vraag of docenten en onderwijsondersteunend personeel op de hoogte zijn het belang van kwalitatief sterke docenten, geeft 71% van de docenten instemmend antwoord. Bij het onderwijsondersteunend personeel is dit 100%.

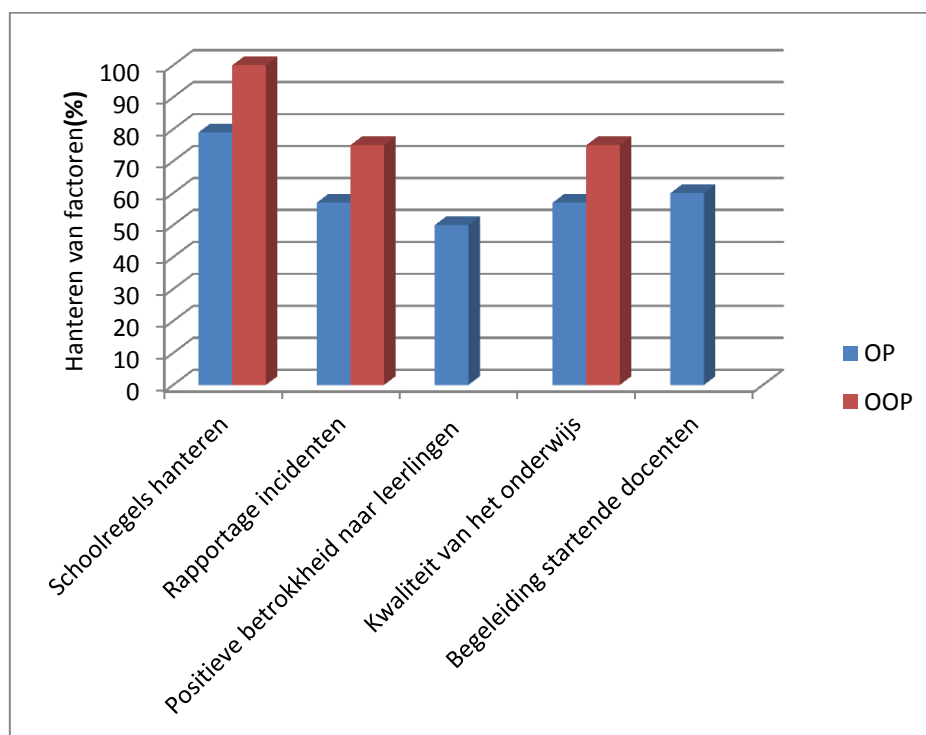
Vervolgens zijn vragen gesteld met betrekking tot de risicofactoren ten aanzien van sociale veiligheid, veroorzaakt door leerlingen. Een belangrijke risicofactor is de mate van zelfcontrole bij leerlingen. 42%

van de docenten geeft aan dat leerlingen zich niet aan afspraken houden. 64% van de docenten geeft aan dat er volgens hen meer tijd besteed moet worden aan het aanleren van gedragsregels. Docenten geven echter aan dat zij zelf ruim de tijd nemen om dergelijke regels met leerlingen te bespreken. 50% laat dit elke les terugkomen en de andere 50% doet dit zeer regelmatig. Het onderwijsondersteunend personeel geeft met een percentage van 50% aan dat zij het van belang vinden om gedragsregels aan te leren bij leerlingen. Hierop volgend is gevraagd naar de mate van verstoring van lessen door leerlingen, 57% van de docenten geeft aan in een periode van 3 maanden 10 keer of vaker last te hebben gehad van leerlingen die de les verstoorden.

Een andere risicofactor voor sociale veiligheid in een school, is de directe omgeving waar de school is gesitueerd. 21% van de docenten geeft aan bewust te zijn van de invloed van de omgeving. 50% geeft aan hier in beperkte mate bewust van te zijn en de overige 29% is zich niet bewust van de invloed van de omgeving. Bij het onderwijsondersteunend personeel is 25% zich bewust van de invloed van de omgeving, de rest in beperkte mate.

4.2.2. Worden de factoren die van invloed zijn op sociale veiligheid, herkend en toegepast door de docenten en onderwijsondersteunend personeel?

Docenten en onderwijsondersteunend personeel zijn bevraagd naar vijf factoren die van belang zijn bij sociale veiligheid: consequente toepassing en positieve bekrachtiging van de schoolregels, bekendheid van richtlijnen en protocollen bij incidenten, positieve betrokkenheid bij leerlingen en de aandacht voor kwalitatief sterk onderwijs. In onderstaand figuur zijn deze factoren weergegeven.

Figuur 3. Herkende- en toegepaste factoren door docenten en onderwijsondersteunend personeel.

In figuur 3. worden de factoren getoond die door het personeel van het Fivelcollege worden gehanteerd. Er wordt door de docenten getoond dat de grote meerderheid van de schoolregels hanteert, 79% van de docenten geeft aan dit te doen, bij het onderwijsondersteunend personeel is dit 100%. Als zich incidenten voordoen, is 57% van de docenten echter niet op de hoogte van de regels die de school hanteert ten aanzien van de afhandeling van dit incident. Vindt er dergelijke situatie plaats bij het onderwijsondersteunend personeel, dan is 75% niet op de hoogte van de correcte manier van afhandeling.

Een andere factor die van invloed is, is de positieve betrokkenheid van docenten naar leerlingen. 50% van de docenten geeft aan dat zij naar alle leerlingen positieve betrokkenheid tonen. De overige

ondervraagden geven aan dit niet naar alle leerlingen te kunnen tonen.

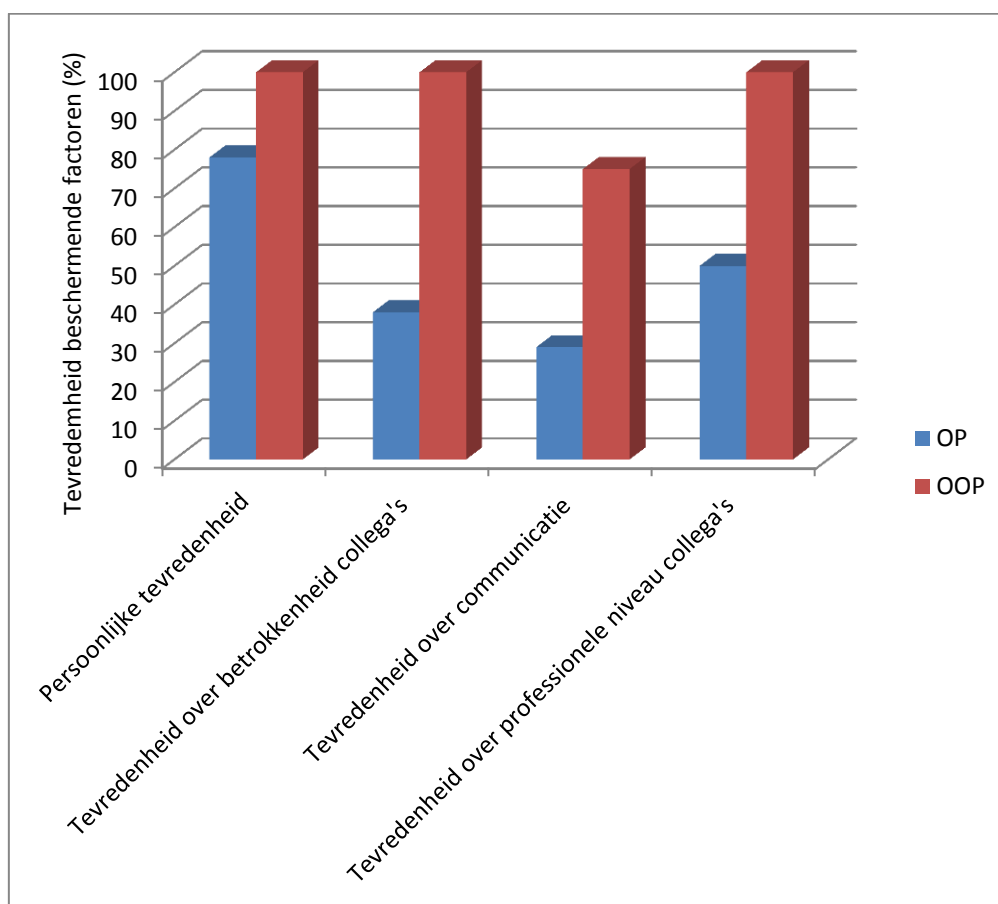
De laatste bevraagde factor is of er binnen de school genoeg aandacht wordt besteed aan de kwaliteit van het onderwijs. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in het niveau van de docenten en het onderwijsondersteunend personeel en het niveau van begeleiding die een startende docent krijgt.

Aangegeven wordt door zowel docenten en onderwijsondersteunend personeel dat vanuit de schoolleiding te weinig aandacht wordt besteed aan het verhogen van de kwaliteit van het personeel.

57% van de docenten geeft aan dat hier te weinig aandacht voor is, bij het onderwijsondersteunend personeel is dit 75%. Kijkend naar de begeleiding van startende docenten, wordt door 60% van de docenten aangegeven dat dit onvoldoende geregeld is.

4.2.3. Over welke beschermende- en risicofactoren met betrekking tot sociale veiligheid zijn docenten en onderwijsondersteunend personeel tevreden ofwel ontevreden?

De docenten en onderwijsondersteunend personeel zijn bevraagd naar hun tevredenheid over de verschillende beschermende- en risicofactoren met betrekking tot sociale veiligheid. Ten aanzien van de beschermende factoren ten is gevraagd naar de mate van tevredenheid ten opzichte van schoolbetrokkenheid, de kwaliteit van communicatie en het professionele niveau bij collega's. Bij het niveau van collega's is doorgevraagd naar mogelijke oplossingen.

Figuur 4. De mate van tevredenheid ten aanzien van de beschermende factoren.

In figuur 4. is een overzicht te zien van de mate van tevredenheid van docenten en onderwijsondersteunend personeel ten aanzien van de beschermende factoren, hierbij is een verschil in persoonlijke tevredenheid en de ervaren tevredenheid die de ondervraagden hebben ten opzichte van hun collega's. 78% geeft aan te voldoen aan de norm van betrokkenheid, dit zijn het bekrachtigen van de schoolregels, geven van het goede voorbeeld aan leerlingen en collega's en het tevreden zijn over de omgang met collega's. Op de vraag of zij vinden dat hun collega's dezelfde mate van betrokkenheid tonen, geeft 38% aan tevreden te zijn.

Met betrekking tot de kwaliteit van communicatie, geeft 29% van de docenten aan tevreden te zijn. De meerderheid geeft voornamelijk ontevreden te zijn over de manier waarop de schoolleiding communiceert met het personeel. Het onderwijsondersteunend personeel geeft aan tevreden te zijn over de communicatie, 75% van hen geven aan dit ruim voldoende te vinden.

Bij de vierde beschermende factor, het professionele niveau van collega's, zijn docenten en onderwijsondersteunend personeel bevraagd naar hun tevredenheid over hun eigen lesgevende kwaliteiten en de kwaliteiten van collega's. 79% van de docenten geeft aan tevreden te zijn over hun eigen kwaliteit. Vervolgens geeft 50% van de ondervraagden aan dat zij tevreden zijn over de geleverde kwaliteit van hun collega's. 71% van de docenten is van mening dat scholing aangeboden moet worden aan de gehele docentengroep. Het initiatief van dergelijke scholing moet volgens de ondervraagden komen vanuit de schoolleiding.

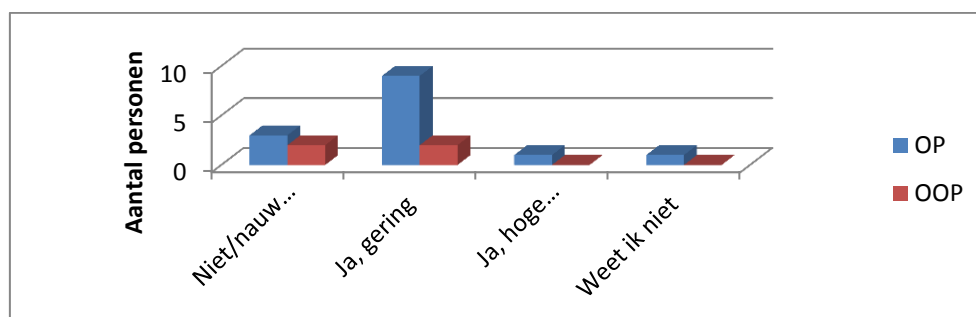
Het personeel van het Fivelcollege is naast de bovengenoemde beschermende factoren, bevraagd naar de risicofactoren ten aanzien van sociale veiligheid. Hierbij is gekeken naar de mate van zelfcontrole bij leerlingen en de wijze waarop het Fivelcollege omgaat met de omgevingsfactoren van de school.

Als eerste de mate van zelfcontrole bij leerlingen, docenten geven in grote mate aan ontevreden te zijn over deze persoonlijkheidskenmerk bij de leerlingen. 64% van de docenten scoort dit aspect met een ruime onvoldoende, bij het onderwijsondersteunend personeel is dit 25%. Als voorbeeld wordt aangehaald, het schelden van leerlingen tegen docenten en onderwijsondersteunend personeel. 74% van de docenten geeft aan in de afgelopen drie maanden meer dan 3 keer uitgescholden te zijn. Bij het onderwijs- ondersteunend personeel geeft 50% aan regelmatig te worden uitgescholden.

De tweede bevraagde risicofactor betreft de wijze waarop het Fivelcollege omgaat met de omgevingsfactoren. Hierbij wordt gekeken naar referentieniveau van de ouders, opleidingsniveau en de wijze van communiceren richting de ouders. 74% van de docenten en 75% van de onderwijsondersteunende personeelsleden geven aan dat de school hier meer dan voldoende rekening mee houdt.

4.2.4. In hoeverre voelen docenten zich verantwoordelijk voor de sociale veiligheid in het VMBO?

Docenten en onderwijsondersteunend personeel geven aan zich voornamelijk verantwoordelijk te voelen tijdens hun primaire taak, het begeleiden van leerlingen. Voor docenten is dit tijdens het lesgeven, voor het onderwijsondersteunend personeel is dit tijdens pauzes en vrije situaties. 64% van de docenten voelt deze verantwoordelijkheid, een voorbeeld van het nemen van die verantwoordelijkheid is het uitgebreid stil staan bij de schoolregels. Tijdens de vrije situaties, pauzes en leswisselingen, geeft 29% van de docenten aan zich niet verantwoordelijk te voelen voor het gedrag van leerlingen in de gangen. Zoals te zien in figuur 5, voelt een kleine minderheid van het personeel zich in hoge mate verantwoordelijk voor het gedrag van de leerlingen tijdens niet lesgebonden momenten.

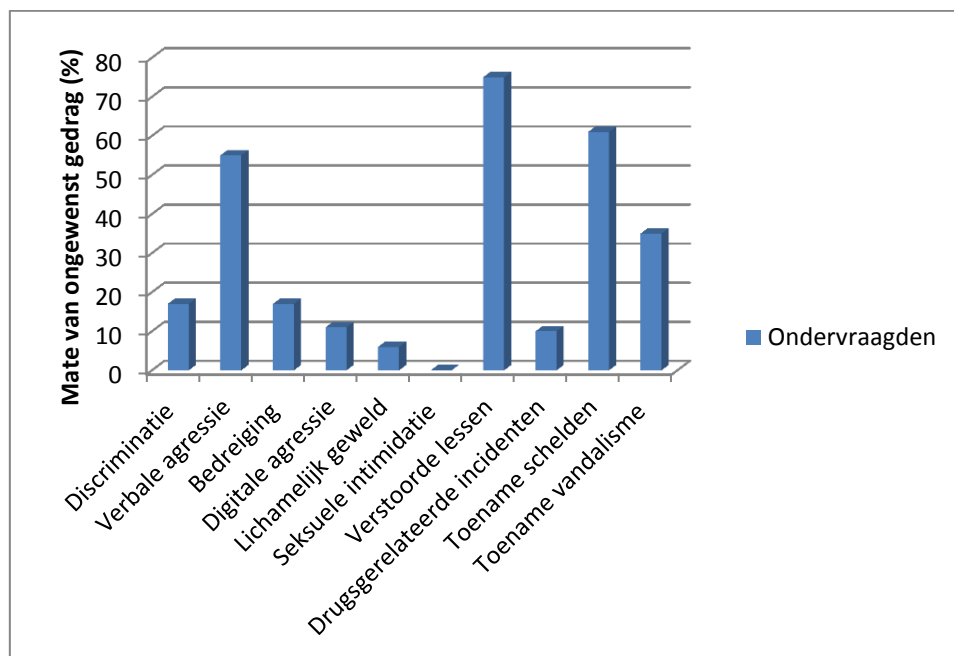

Figuur 5. Verantwoordelijkheid docenten tijdens niet lesgebonden momenten

4.2.5. In hoeverre hebben docenten en onderwijsondersteunend personeel te maken met ongewenst gedrag van leerlingen?

In de vragenlijsten is onderscheid gemaakt in de vormen van ongewenst gedrag waar het

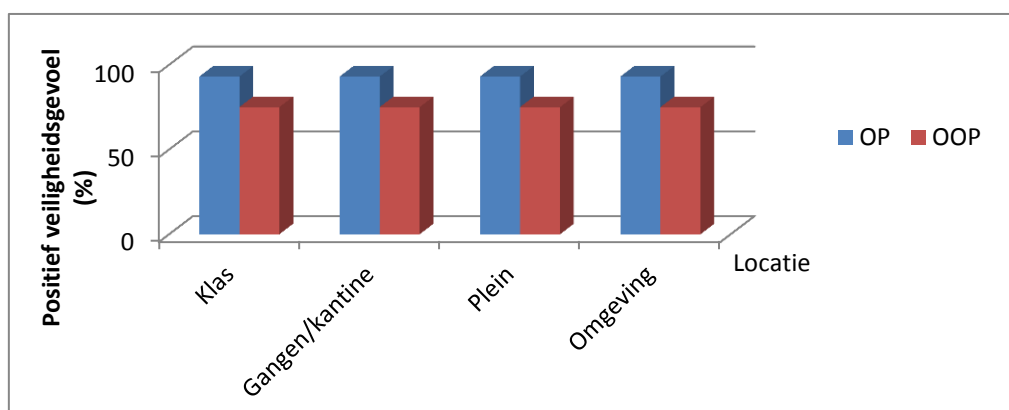
personeel mee te maken kan krijgen. De indeling die is aangehouden, komt overeen met de indeling uit de literatuur. De vormen die worden behandeld zijn: discriminerend gedrag, verbale agressie, bedreiging, digitale agressie, lichamelijk geweld, seksuele intimidatie, last van andere zaken en frequentie van ongewenst gedrag. Hieronder worden de vormen afzonderlijk behandeld, er wordt in deze paragraaf geen onderscheid gemaakt tussen docenten en onderwijsondersteunend personeel. In onderstaand figuur 6. is te zien in welke mate het ongewenste gedrag ervaren wordt door de personeelsleden.

Figuur 6. De mate van ervaren ongewenst gedrag bij docenten en onderwijsondersteunend personeel.

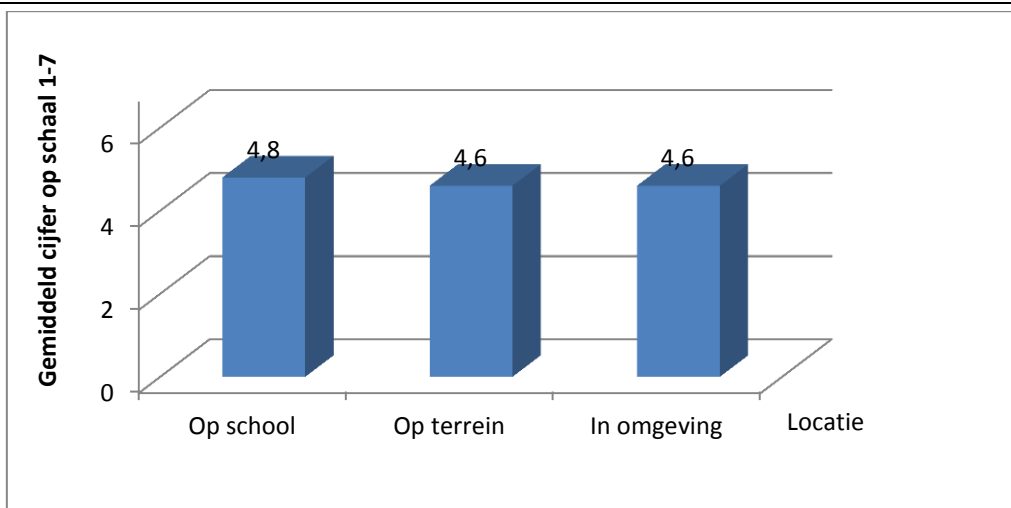
4.2.6. In hoeverre komen feitelijkheden omtrent de sociale veiligheid overeen met de subjectieve ervaringen van docenten en onderwijsondersteunend personeel?

De docenten en onderwijsondersteunend personeel zijn bevraagd naar het gevoel van veiligheid, in en rond de school. Tevens is er gekeken naar het aantal gerapporteerde incidenten waar docenten een officieel vervolg aan hebben gegeven. In figuur 7. wordt een weergave getoond van hoe de veiligheid wordt ervaren door docenten en onderwijsondersteunend personeel in- en rond de school.

Figuur 7. Veiligheidsgevoel

Daarnaast zijn de docenten en het onderwijsondersteunend personeel bevraagd naar het gevoel van veiligheid, zij zijn gevraagd hun gevoel van veiligheid te scoren, de uitkomsten hiervan zijn te zien in figuur 8.

Figuur 8. Algemeen tevredenheidscijfer veiligheid

Als laatste is er gekeken naar het aantal gerapporteerde incidenten door docenten en onderwijsondersteunend personeel. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen beide beroepsgroepen. 23% van de docenten geeft aan de protocollen te volgen en rapport te hebben opgemaakt bij een incident. Zij geven aan hierbij gebruik gemaakt te hebben van een zogenaamd uitstuurformulier. Hierbij wordt door zowel docent als leerling aangegeven wat de reden van het incident was. Bij een kleiner percentage docenten, 21%, wordt er gekozen om een leidinggevende te betrekken bij een incident. Het onderwijsondersteunend personeel geeft met 50% aan, een officieel vervolg te geven aan een incident.

4.2.7 In hoeverre denken de docenten en onderwijsondersteunend personeel een bijdrage te kunnen leveren bij het positief veranderen van de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege?

Docenten en het onderwijsondersteunend personeel geven aan bereid te zijn om te helpen in het positief bijdragen aan de sociale veiligheid van het Fivelcollege. 64% van de docenten is bereid hier aan mee te doen, bij het onderwijsondersteunend personeel is dit percentage 100%. 29% van de docenten geeft aan hier geen bijdrage aan te kunnen leveren. Op de vraag wie het initiatief moet nemen om de verandering op gang te krijgen, geeft 79% van de docenten aan dat dit initiatief moet komen vanuit de school. Bij het onderwijsondersteunend personeel geven alle ondervraagde aan dat dit initiatief moet komen vanuit de collega's.

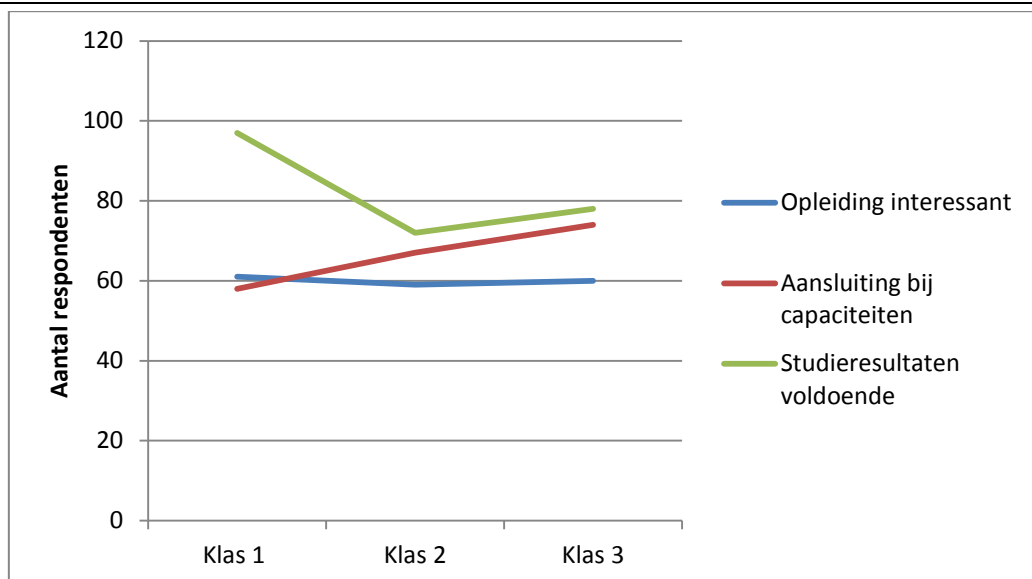
4.3 Hoe beoordelen de VMBO leerlingen de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege?

In onderstaande tabel is een weergave te zien van de ondervraagden, er is onderscheid gemaakt in leerjaren en geslacht.

	Uitgedeeld			Respons		
Leerlingen	N= 106			N= 97 (61%)		
	Klas 1	Klas 2	Klas 3	Klas 1	Klas 2	Klas 3
Jongens	N= 23	N=25	N=6	N=21	N=22	N=4
Meisjes	N= 14	N=18	N=20	N=13	N=17	N=19

Tabel 2. Response leerlingen VMBO

In de vragenlijst is als eerste aan de leerlingen gevraagd naar hun algemene indruk van de opleiding en motivatie, in onderstaand figuur 9. zijn de resultaten weergegeven.

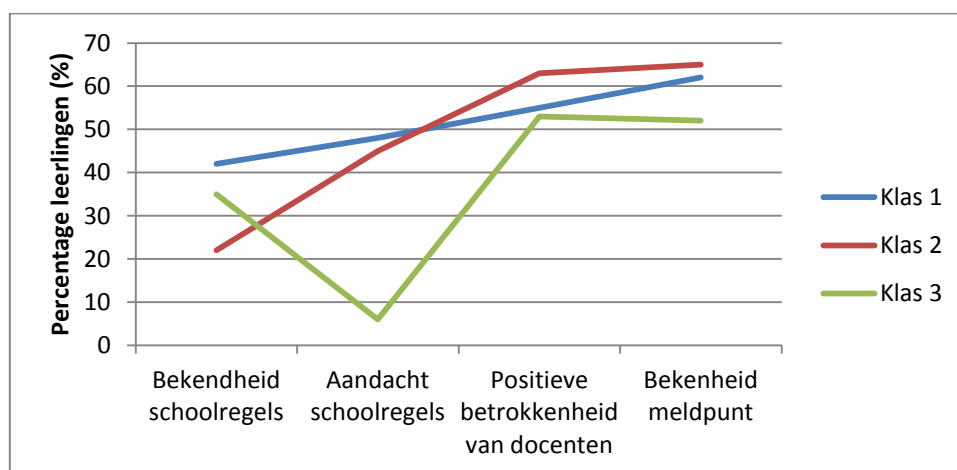
Figuur 9. Algemene vragen

4.3.1. In welke mate zijn de leerlingen op de hoogte omtrent de factoren ten aanzien van sociale veiligheid?

Doormiddel van de vragenlijst is onderzocht hoe leerlingen de verschillende factoren die van belang zijn voor sociale veiligheid binnen het Fivelcollege scoren. Factoren die genoemd zijn vanuit de literatuur en waar eerder in dit onderzoek naar gekeken is, zijn de volgende: consequente- en positieve bekrachtiging van de schoolregels door docenten, positieve betrokkenheid van docenten naar leerlingen, bekendheid van richtlijnen en protocollen bij incidenten bij leerlingen en de aandacht voor kwalitatief sterk onderwijs.

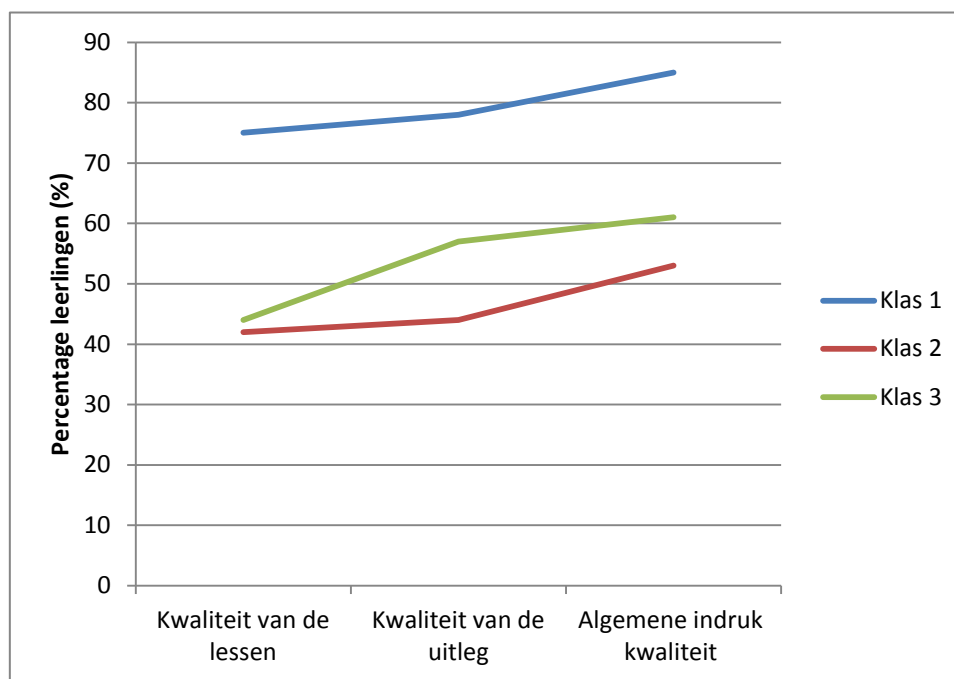
Op de volgende pagina, in figuur 10., is een weergave te zien van de bovengenoemde factoren. In de grafiek wordt het beeld over de drie leerjaren getoond. Aanvullend wordt door leerlingen aangegeven dat er bij docenten onderling meer aandacht besteed moet worden aan het aanleren van goed gedrag.

Verder toont figuur 10. de bekendheid van een meldpunt aan, een ruime meerderheid is hier bekend mee. Aanvullend is er in het onderzoek gevraagd naar een mogelijk vertrouwenspersoon binnen de school voor de leerlingen, hierbij geeft 73% van de leerlingen in klas 1 aan een vertrouwenspersoon te hebben binnen de school, waar zij terecht kunnen met problemen. Dit percentage daalt in klas 2 naar 65% om in klas 3 te stijgen naar 83%.

Figuur 10. Bekendheid van factoren ten aanzien van sociale veiligheid.

Tenslotte is aan de leerlingen gevraagd hoe zij de kwaliteit van het onderwijs ervaren. In figuur 11. is het overzicht, verdeelt over de leerjaren te zien.

Figuur 11. De ervaren kwaliteit van onderwijs door leerlingen.

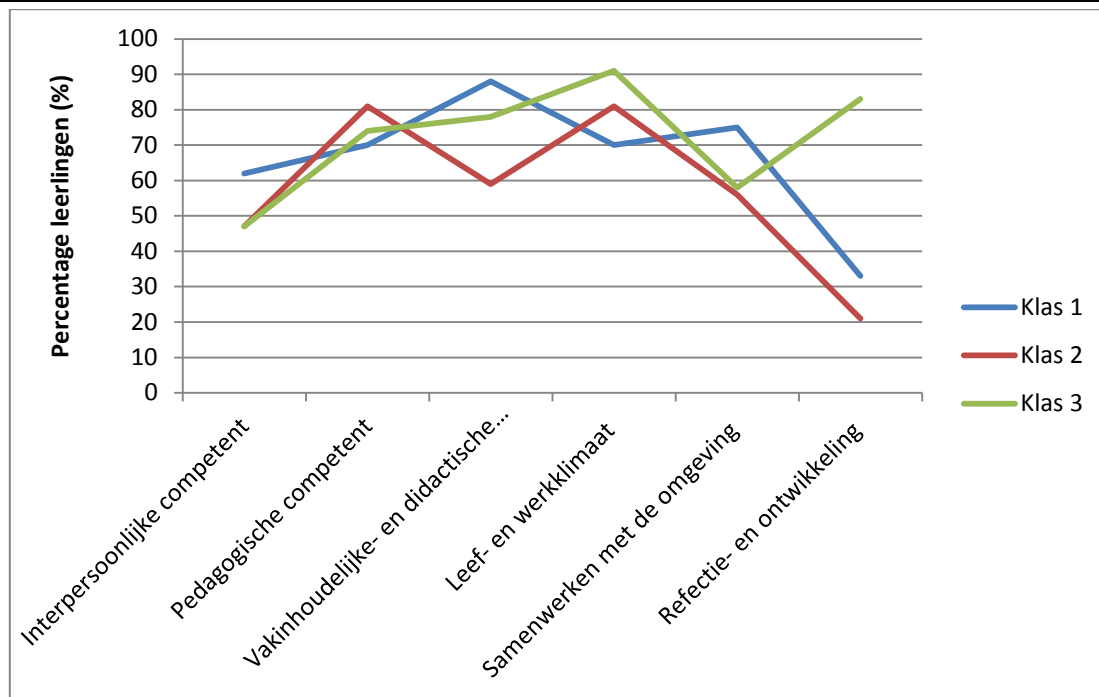
4.3.2. Hoe wordt de sociale veiligheid van het Fivelcollege beoordeeld door de leerlingen?

De leerlingen zijn gevraagd naar hun beleving ten aanzien van de sociale veiligheid in en rond de school. Er is onderscheid gemaakt tussen veiligheid in het lokaal en de school. Als eerste is gekeken of leerlingen zich durven uiten naar medeleerlingen en naar docenten toe, in het klaslokaal. In klas 1 geeft 67% aan dat zij zich durven te uiten naar medeleerlingen, naar de docent durft 60% dit. In klas 2 is het percentage wat zich durft te uiten naar medeleerlingen gestegen naar 79%, het uiten naar de docent is gestegen naar 69%. In klas 3 daalt het percentage ten opzichte van klas 2 wat zich durft te uiten naar medeleerlingen, dit komt uit op 69%. Het uiten naar de docent stijgt ten opzichte van klas 2 naar 74%. Naast deze veiligheidsbeleving in de klas, zijn leerlingen bevraagd naar hoe veilig zij zich voelen in en rond de school. De meest veilige plek is het klaslokaal, dit geldt voor alle bevraagde klassen. Een klein gedeelte van de leerlingen (6%) voelt zich af en toe onveilig in het klaslokaal. De meest onveilige plek op het schoolterrein is voor de leerlingen het plein. Buiten het schoolterrein groeit het percentage leerlingen dat zich onveilig voelt.

Als laatste punt is de leerlingen gevraagd om een algemeen gevoel te becijferen ten aanzien van hun gevoel van veiligheid in en rond de school. De leerlingen in klas 1 geven met 83% aan tevreden tot zeer tevreden te zijn over de veiligheid in de school, in klas 2 is dit percentage gedaald naar 74%. In klas 3 stijgt het percentage leerlingen dat tevreden tot zeer tevreden is over de veiligheid in de school naar 92%.

4.3.3. In welke mate zijn de leerlingen van het Fivelcollege tevreden over de zeven competenties, die vanuit de wet BIO (2006) opgesteld zijn, voor docenten en onderwijsondersteunend personeel binnen het VMBO?

Vanuit de wet Beroepen In het Onderwijs (2006) zijn zeven competenties beschreven waar docenten aan dienen te voldoen. In dit onderzoek is een aantal vragen gericht op het in beeld krijgen van de mate van tevredenheid bij de leerlingen over het niveau van docenten op het Fivelcollege. In het onderzoek zijn niet alle zeven competenties bevraagd, dit vanwege de relevantie. De bevraagde competenties zijn, interpersoonlijke competent, pedagogische competent, vakinhoudelijke en didactische competent, organisatorische competent, competent in het samenwerken met de omgeving en competent zijn in reflectie en ontwikkeling. Een overzicht van de resultaten is te zien in figuur 12.

Figuur 12. Tevredenheid van leerlingen over de competentie eisen gesteld volgens de wet BIO (2006).

4.3.4. In hoeverre voelen leerlingen zich verantwoordelijk voor de sociale veiligheid?

Aan de leerlingen is gevraagd of zij zich verantwoordelijk voelen voor de sociale veiligheid in de school, dit is gedaan aan de hand van een tweetal categorie vragen. De betrokkenheid van leerlingen bij ongewenst gedrag en het zich houden aan de schoolregels. Het ongewenste gedrag is onderverdeeld in het pesten van medeleerlingen, lessen verstoren en schelden en stelen.

Kijkend naar het pesten van leerlingen geeft 21% van de leerlingen in klas 1 aan dat zij wel eens bewust een leerling pesten. In klas 2 geeft 22% van de leerlingen aan dit te doen en in klas 3 zegt 18% van de leerlingen wel eens een medeleerling te pesten.

Vervolgens is gekeken naar het verstoren van lessen door leerlingen, in klas 1 geeft 15% van de leerlingen aan dit te doen. 28% van de leerlingen in klas 2 verstoort de lessen opzettelijk, om in klas 3 te dalen naar 9%. Hierop volgend is gevraagd naar scheldgedrag, 31% van de leerlingen uit klas 1 geeft aan regelmatig een medeleerling uit te schelden. In klas 2 stijgt dit percentage naar 46% en in klas 3 stijgt dit verder naar 54%. Als laatste zijn de leerlingen bevraagd naar het stelen van eigendommen van medeleerlingen. 6% van de leerlingen uit klas 1 geeft toe dit wel eens gedaan te hebben. In klas 2 geeft 11% van de leerlingen aan wel eens iets te stelen, in klas 3 wordt aangegeven dat er niet gestolen wordt.

Op de vraag of de leerlingen vinden dat zij zich aan de schoolregels houden, wordt er een wisselend beeld afgegeven over de leerjaren. In klas 1 vindt 67% dat zij zich goed houden aan de schoolregels, in klas 2 twee is dit 56%. De leerlingen in klas 3 geeft een meerderheid aan zich aan de regels te houden, namelijk 76%. Op de vraag of ze in staat zijn zich beter aan de gedragsregels te houden, geven alle leerlingen instemmend antwoord.

4.3.5. In hoeverre denken de leerlingen een bijdrage te kunnen leveren bij het positief veranderen van de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege?

De leerlingen is gevraagd of zij in staat geacht kunnen worden om een bijdrage te leveren aan het positief veranderen van de sociale veiligheid. In het onderzoek is gevraagd of leerlingen zouden willen helpen meedenken om de school leefbaarder te maken. In klas 1 geeft 94% van de leerlingen aan dit te willen doen, in klas 2 is dit 93% en in klas 3 84%. Als tijdens de les zich een situatie voor zou doen waarbij de docent om hulp zou vragen, geeft in klas 1 89% van de leerlingen aan de docent te willen helpen. In klas 2 is dit 74% en in klas 3 geeft 82% van de leerlingen aan de docent te willen ondersteunen. Op de vraag: 'Als een docent niet in de klas aanwezig is, en er gebeurt wat, zou je dat eerlijk vertellen?' geeft de

meerderheid van de leerlingen in klas 1 aan dit niet te zullen doen, 76% van de leerlingen zou zijn mond houden. In klas 2 is dit 95% en in klas 3 87%.

5. Conclusies, discussie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden naar aanleiding van de resultaten van hoofdstuk twee en vier achtereenvolgens de conclusie, discussie en aanbevelingen behandeld.

5.1 Conclusies

‘Hoe wordt de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege beoordeeld door leerlingen, docenten en onderwijsondersteunend personeel van de afdeling VMBO?’

In het theoretisch kader is het belang van sociale veiligheid binnen scholen aangetoond, zoals dit wordt aangegeven in de literatuur. Eén van de belangrijkste bevindingen hierin is dat naarmate de veiligheid binnen scholen als beter wordt beoordeeld, het personeel en de leerlingen beter gaan functioneren (Stawski, 2001). De objectieve vorm van sociale veiligheid, het feitelijke aantal incidenten en het ongewenste gedrag uitgevoerd door leerlingen (Bootsma, 2009), wordt door zowel de leerlingen, docenten en het onderwijsondersteunend personeel van het Fivelcollege als voldoende beoordeeld. Er wordt door de ondervraagden een 4.5 op een schaal van 7 gescoord op dit gebied.

Wat betreft de subjectieve vorm van sociale veiligheid, het gevoel van veiligheid dat heerst binnen een school (Bootsma, 2009), zijn er verschillen waarneembaar tussen de ervaring van leerlingen en die van het personeel. Eén van de pijlers in het vormgeven van een sociaal veilig klimaat is de mate waarin de schoolleiding in staat is om het schoolbeleid te vertalen in regelgeving voor op de werkvloer (Kruijck et al., 2001). De school- en omgangsregels moeten aansluiten op de visie en het beleid van de school. In het onderzoek geeft 85% van de docenten en onderwijsondersteunende personeelsleden aan dat er zeer regelmatig aandacht wordt besteed aan de schoolregels, leerlingen bestrijden dit beeld echter. Hun beleving is dat er door docenten weinig aandacht wordt besteed aan school- en omgangsregels. Daarnaast geven zij aan dat zij zich niet altijd houden aan de gestelde regels. Uit de bovenstaande gegevens blijkt een discrepantie tussen de beleving van het personeel en die van de leerlingen. Morrison (2007) geeft aan dat consequente handhaving van de regels noodzakelijk is, de beleving van leerlingen ten aanzien van de handhaving van de regels staat hierin centraal. Te vaak gaan docenten er van uit dat leerlingen weten hoe zij zich dienen te gedragen (ECBO, 2011), een conclusie die getrokken kan worden is dat dit ook het geval is op het Fivelcollege.

Een andere belangrijke bevinding uit het onderzoek is de verantwoordelijkheid die docenten voelen voor de organisatie. Zij geven aan zich verantwoordelijk te voelen voor de lesgebonden situaties, in niet lesgebonden situaties ervaren zij dit verantwoordelijkheidsgevoel niet. Een dergelijk gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel bij docenten blijkt ook uit andere resultaten van het onderzoek. Er wordt door de docenten aangegeven dat de schoolleiding volgens hen verantwoordelijk is voor de kwaliteit van het onderwijs, het creëren van betrokkenheid, de interne- en externe communicatie en voor scholing van docenten. Vanuit de literatuur zijn deze gebieden gekenmerkt als meest voorname gebieden om de sociale veiligheid binnen een school te verhogen. De literatuur geeft daarnaast aan, dat de docenten hierin een grote rol spelen (Platform Veiligheid, 2002). Uit het onderzoek blijkt echter dat de docenten van het Fivelcollege zich niet bewust zijn van deze rol. Een mogelijke verklaring hiervoor, is dat docenten extern attribueren, oftewel snel geneigd zijn de verantwoordelijkheid buiten zichzelf te leggen (Vroom&Kelley, 2009).

Uit de onderzoeksgegevens blijkt verder een gevoel van ontevredenheid bij de docenten van het Fivelcollege, dit uit zich op diverse gebieden. De docenten geven aan niet tevreden te zijn over de communicatie van de leidinggevenden, de begeleiding van startende docenten, de betrokkenheid van collega's, het niveau van collega's en het gedrag van leerlingen.

Op basis van de bovenstaande conclusies, kan gesteld worden dat er binnen het Fivelcollege momenteel geen goede basis is voor een sociaal veilige school. Hierdoor is de kans groot dat zowel de leerlingen als de docenten van het Fivelcollege niet optimaal kunnen functioneren (Veugelers en de Kat, 1998).

5.2 Discussie

Deze paragraaf biedt een kritische kijk op de resultaten en de manier van onderzoeken. Daarnaast wordt aandacht besteed aan overeenkomsten met verwachtingen en eerder uitgevoerde onderzoeken en worden suggesties gedaan voor vervolgonderzoek.

5.2.1 Verwachtingen

De resultaten van dit onderzoek komen gedeeltelijk overeen met de verwachtingen. Volgens Veugelers en De Kat (1998) is schoolklimaat een context waarin leren en ontwikkelen op school plaatsvindt. De regels die een school stelt op dit gebied, zijn hierbij van cruciaal belang. Dit is volgens de onderzoeker de essentie in het creëren van een sociaal veilige school. Hier komt ook de grootste tegenstrijdigheid in het onderzoek naar voren, docenten en onderwijsondersteunend personeel geven aan dat zij voldoende aandacht besteden aan schoolregels. Leerlingen geven aan dit niet te herkennen en geven aan dat docenten zich niet aan de schoolregels houden. Dit is geheel buiten de verwachting van de onderzoeker.

5.2.2 Beperkingen

De onderzoeker heeft de volgende beperkingen niet kunnen voorkomen:

- Het invullen van een vragenlijst is gebaseerd op persoonlijke interpretatie. De ondervraagden hebben dezelfde vragen mogelijk anders geïnterpreteerd.
- De vragenlijst is in het bijzijn van anderen ingevuld, een mogelijk gevolg hiervan is dat sociaal wenselijke antwoorden zijn gegeven.
- Er is gebruik gemaakt van een bestaande vragenlijst. Om deze aan te laten sluiten bij het onderzoek is hij gedeeltelijk aangepast. Dit is mogelijk van invloed geweest op de betrouwbaarheid.
- Er is gebruik gemaakt van een steekproef onder leerlingen. Een ondervraging van de gehele onderzoeksgroep had een completer beeld gegeven, wegens het korte tijdsbestek was dit echter niet mogelijk.
- De respons van het onderzoek was niet 100%, met als mogelijk gevolg dat alleen gemotiveerde ondervraagden hebben deelgenomen. Hierdoor zijn de uitkomsten wellicht positiever uitgekomen dan in de werkelijkheid het geval is.

5.2.3 Vervolgonderzoek

Indien de aanbevelingen zoals beschreven in de volgende paragraaf zijn uitgevoerd, is het raadzaam dit onderzoek opnieuw uit te voeren. Hierdoor kan in kaart gebracht worden of de aanbevelingen de gewenste effecten hebben gehad.

Mochten de aanbevelingen geen positief resultaat opleveren met betrekking tot de teamsfeer, kan gedacht worden aan een vervolgonderzoek op het gebied van teamontwikkeling.

5.3 Aanbevelingen

Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek, kunnen de volgende aanbevelingen gedaan worden om de sociale veiligheid binnen het Fivelcollege te vergroten.

- Naar aanleiding van dit onderzoek luidt de aanbeveling voor de schoolleiding van het Fivelcollege om toe te zien op een doorvoering van het gestelde schoolbeleid in de praktijk. Op papier is het beleid in orde, wat een basis legt voor een sociaal veilige school, in de praktijk houdt de uitvoering echter te wensen over.

-
- Het is belangrijk dat personeel van het Fivelcollege verwachtingen ten aanzien van elkaar en de schoolleiding uitspreken. De onderlinge afhankelijkheid, die noodzakelijk is om een sociaal veilige school te organiseren, moet worden erkend.
 - School- en gedragsregels moeten door de schoolleiding worden afgestemd naar docenten en het onderwijsondersteunende personeel van het Fivelcollege. Het is de taak van de docenten om deze regels te bekrachtigen richting leerlingen.
 - Er is extra aandacht nodig voor de bekendheid van protocollen en gedragscodes bij het personeel.
 - Uit het onderzoek blijkt dat leerlingen graag willen meedenken over het creëren van een sociaal veilige school. De aanbeveling voor het Fivelcollege is deze bereidheid te benutten.

Literatuurlijst

- Baggerman, B. A. (2009). *Kinderen en adolescenten*. Amsterdam: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Beukering, K. van der (2009). *Gedragsproblemen in scholen*. Amersfoort: Centraal Boekhuis.
- Beukering, K. van der (2011). *Gedragsproblemen in scholen*. Den Haag: Acco.
- Bluestein. (2001). *Creating emotionally Safe schools*. Peterborough: Health communications.
- Bootsma, B. (2009). *Sociale veiligheid. Definitie, analyse en aanpak*. Amsterdam: Delfini
- Borman, K. (1996). *Implementing Educational Reform*. Norwood: Greenwood.
- Boutellier, H. (2005). *De veiligheidsutopie*. Amsterdam: Verwey - Jonker.
- Carpentier. (1987). *Wat is communicatie*. Amsterdam: Angelfire.
- CBS. (2008). *Integrale Veiligheidsmonitor*. Den Haag: CBS.
- Competentiedenken. (2011). *Competentiedenken*. Amsterdam: Systeemdenken.
- ECBO. (2011). *Monitor sociale veiligheid*. Utrecht: ECBO.
- Feldman, R. (2005). *Ontwikkelingspsychologie*. Amsterdam: Pearson.
- Fivelcollege. (2010). *Tevredenheidsonderzoek*. Delfzijl: Fivelcollege.
- Fivelcollege. (2010). *Schoolbeleidsplan*. Delfzijl: Fivelcollege.
- Gumbs, V. G. (2005). *Relatie tussen persoonlijkheidseigenschappen en risicogedrag*. Tilburg: Univeriteit van Tilburg.
- I.Roche. (2008). *Pedagogisch klimaat*. Sittard: Fontys.
- Inspectie van het Onderwijs. (2007). *De kwaliteit van reboundvoorzieningen in het voortgezet onderwijs*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Inspectie van het Onderwijs. (2011). *Gedragscodes in het onderwijs*. Den Haag: Onderwijsinspectie.
- Inspectie van het onderwijs. (2010). *Veiligheid op school, casusonderzoek op 35 scholen*. Utrecht: Onderwijsinspectie.
- Jutten. (2007). *Natuurlijk leren*. Echt: Natuurlijk leren.
- Jenninga. (2008). *Professioneel omgaan met gedragsproblemen*. Utrecht: Thiememeulenhof.
- Koeleman. (2008). *Interne communicatie als managementinstrument*. Amsterdam: Kluwer.
- Kruijk, V. d. (2001). *Veilig op school*. Leiden: Samson.
- MBO raad. (2011). *Monitor sociale veiligheid*. Woerden: ECBO.
- Mooij. (1994). *Veiligheid op school*. Samson.
- Mooij, A. (2011). *Ontwikkeling van sociale veiligheid in en rond scholen*. Radboud Universiteit: ITS.
- Morrison. (2007). *Restoring safe school communities*. Sidney: Fedaration Press.

-
- Oorschot, H. &. (2007). *Alle gedrag is communicatie*. Amsterdam: SWP.
- Raad voor Maatschappelijk Ontwikkeling. (2004). *Sociale veiligheid organiseren*. Den Haag: SDu.
- Raad voor Maatschappelijk Ontwikkeling. (1998). *Aansprekend opvoeden*. Den Haag: RMO.
- Schoolenveiligheid. (2004). *School en Veiligheid*. Den Haag: School en Veiligheid.
- Sheley, J. (1995). *Criminology*. Wadsworth.
- Stawski, D. K. (2001). *Veilig op school*. Leiden: Samson.
- Systeemdenken. (2012). *Systeemtheorie*. Amsterdam: Systeemtheorie.
- Vegt, M. &. (2000). *Veiligheid in de BVE - sector*. Den Bosch: Cinop.
- Vroom & Kelley. (2009). *Attribution in social interactions*. Nebrask: Lincoln
- Veiligheidsplan . (2008). *Veiligheidsplan Fivelcollege 2008 -2012*. Delfzijl: Fivelcollege.
- CAO VO. (2001). *ARBO catalogus – VO*. Amersfoort. Arbeidsmarkt en opleidingsfonds voortgezet onderwijs.
- Woerkom van. (2012). *Team safety and innovations*. Tilburg: Universiteit van Tilburg.

Bijlagen

Personeelsenquête

Sociale veiligheid op het Fivelcollege, afdeling VMBO

Afgelopen jaren hebben er vele veranderingen plaatsgevonden in het voortgezet onderwijs in de regio Appingedam en Delfzijl. Voorbeelden hiervan zijn het samenvoegen van het VMBO op één locatie, twee fusies in drie jaar en een nieuw onderwijsconcept. Dit kan bij collega's en leerlingen positieve – en negatieve gevoelens hebben opgeroepen. Eén van de gevoelens die veel gehoord is, is het relatieve gevoel van onveiligheid op de gangen. Nieuwe leerlingen kennen de regels niet en proberen zoveel mogelijk vrijheid te verwerven. De vraag die nu heerst in school is: "Hoe sociaal veilig is het Fivelcollege?" Dit onderzoek is er op gericht om antwoord te geven op deze belangrijke vraag. Veiligheid is niet alleen een zeer belangrijk thema op het Fivelcollege, de VO raad heeft sinds 2012 een speerpunt met betrekking tot dit thema. Daarnaast heeft het ministerie van OC&W een onderzoek laten uitvoeren, Veiligheid op school (2012), waaruit blijkt dat de ervaren veiligheid bij docenten en leerlingen één van de belangrijkste voorwaarde is ten aanzien van betere leerprestaties en talentontwikkeling.

Het doel van de veiligheidsmonitor

Met het onderzoek wordt getracht een beeld te vormen ten aanzien van veiligheid. Het gaat om de mate van het gevoel van veiligheid die door de docenten en onderwijsondersteunend personeel wordt ervaren en het daadwerkelijke aantal incidenten dat plaatsvindt in de school.

Anonimiteit

De enquête wordt anoniem afgenomen. Er wordt naar persoonlijke gegevens gevraagd maar die worden gebruikt om groepen in te kunnen delen. Dit is nodig om vergelijkingen te kunnen maken tussen mannen en vrouwen, etc. De gegevens worden niet gebruikt om over individuele personen mededelingen te doen.

Tijd

Het invullen van de enquête zal 20 minuten in beslag nemen.

Bij voorbaat dank,

Albert Wijnsma

A. Gegevens over u zelf

Uw geslacht

☐

Man

☐

Vrouw

Uw leeftijd

jaar

B. Enkele gegevens over uw functie

Heeft u een leidinggevende functie?

☐

Ja

☐

Nee

Hoeveel dagen per week werkt u op deze locatie?

Dagen per week

Hoe lang werkt u op deze locatie?

Jaar

Tot welke categorie van het personeel behoort u?

☐

Onderwijsgevend

☐

Ondersteunend

In welke sector(en) geeft u les? Of onder welke sector valt u?

☐

Handel & Administratie

☐

Zorg & Welzijn

☐

Techniek

☐

Bouw & Metaal

☐

Anders, namelijk:

C01 Discrimineren

Bent u tussen de kerst – en meivakantie op of rond school gediscrimineerd of gepest?

☐ Ja

☐ Nee

Was het discrimineren of pesten?

☐ Discrimineren

☐ Pesten

Wie deed het? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Leerling

☐ Collega

☐ Leidinggevende

☐ Iemand anders

Hoe vaak bent u in die periode gediscrimineerd of gepest?

☐ 1 – 5 keer of $\pm$ 1 keer per maand

☐ 6 – 12 keer of 2 – 3 per maand

☐ 13 – 25 keer of $\pm$ 1 keer per week

☐ Vaker dan 25 keer of meer keer per week

☐ Bijna dagelijks

Vanwege wat werd u gepest? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Uw afkomst (Huidskleur, geboorteland)

☐ Uw geloof of politieke ideeën

☐ Uw gedrag, hoe u praat of wat u doet

☐ Uw kleding, haardracht of sieraden

☐ Uw uiterlijk (Lengte, lichamelijke handicap)

☐ Uw geslacht (Omdat u een man of vrouw bent)

☐ Uw seksuele aard of voorkeur (Homoseksualiteit)

☐ Een ruzie met iemand op school

☐ Uw grote inzet voor het team of school

☐ U kon of wilde niet aan de (te) hoge verwachtingen voldoen

☐ Anders, namelijk:

Welke invloed had het discrimineren en/ of pesten op je? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ U had er weinig last van

☐ U voelde zich hierdoor gespannen

☐ U was doordoor (een tijd lang) bang

☐ U heeft uw werk daardoor (tijdelijk) minder goed kunnen doen

☐ U wilde zich daardoor ziek melden

☐ U heeft zich daardoor ziek gemeld

☐ U wilde daardoor met uw werk stoppen

☐ Een ander negatief gevolg, namelijk:

Heeft u op school gemeld dat u op school gediscrimineerd of gepest bent?

- ☐ Ja → Bij wie?
 ☐ Collega
 ☐ Leiding
 ☐ Directie
 ☐ Vertrouwenspersoon
☐ Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

- ☐ Ja → Ben je er tevreden over?
 ☐ Ja
 ☐ Nee
☐ Nee

C02 Verbale agressie

Bent u tussen de kerst – en meivakantie op of rond de locatie uitgescholden of onbeschoft benaderd?

- ☐ Ja
☐ Nee

Wie heeft u bedreigd? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Leerling
 ☐ Familie leerling
 ☐ Collega
 ☐ Leidinggevende
 ☐ Buitenstaander

Hoe vaak ben je in die periode gediscrimineerd of gepest?

- ☐ 1 – 5 keer
 ☐ 2-3x/maand(6-12x)
 ☐ ±1x/week (13-25x)
 ☐ Vaker (meer dan 25x)

Welke invloed had de verbale agressie op u? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ U had er weinig last van
☐ U voelde zich hierdoor gespannen
☐ U was doordoor (een tijd lang) bang
☐ U heeft uw werk daardoor (tijdelijk) minder goed kunnen doen
☐ U wilde zich daardoor ziek melden
☐ U heeft zich daardoor ziek gemeld
☐ U wilde daardoor met uw werk stoppen
☐ Een ander negatief gevolg, namelijk:

Heeft u op school gemeld dat u bent bedreigd?

- ☐ Ja → Bij wie?
 ☐ Collega
 ☐ Leiding
 ☐ Directie
 ☐ Vertrouwenspersoon
☐ Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

- ☐ Ja → Ben je er tevreden over?
 ☐ Ja
 ☐ Nee
☐ Nee

C03	Bedreiging
-----	------------

Bent u tussen de kerst – en meivakantie op of rond school bedreigd? Bijvoorbeeld door een leerling, een collega, een leidinggevende of familie van een leerling?

☐ Ja

☐ Nee

Waar had de bedreiging mee te maken?

☐ Afpersing
 Andere reden

☐ Onder druk zetten (beter cijfer)

☐ Dwingen tot ongewenst gedrag (Fraude, pesten)

☐

Wie heeft u bedreigd? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Leerling

☐ Familie leerling

☐ Collega

☐ Leidinggevende

☐ Buitenstaander

Hoe vaak bent u in die periode bedreigd?

☐ Keer

Welke invloed had de bedreiging op u? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ U had er weinig last van

☐ U voelde zich hierdoor gespannen

☐ U was doordoor (een tijd lang) bang

☐ U heeft uw werk daardoor (tijdelijk) minder goed kunnen doen

☐ U wilde zich daardoor ziek melden

☐ U heeft zich daardoor ziek gemeld

☐ U wilde daardoor met uw werk stoppen

☐ Een ander negatief gevolg, namelijk:

Heeft u op school gemeld dat u bent bedreigd?

☐ Ja → Bij wie?

☐ Collega

☐ Leiding

☐ Directie

☐ Vertrouwenspersoon

☐ Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

☐ Ja → Ben je er tevreden over?

☐ Ja

☐ Nee

☐ Nee

C04 Digitale agressie

Heeft iemand van uw school u tussen de kerst – en meivakantie via sms, email, twitter, of you-tube proberen te pesten of bedreigen?

Ja ☐

Nee ☐

Wie deed het?

Leerling ☐

Familie student ☐

Collega ☐

Leidinggevende ☐

Welke invloed had de bedreigingen op u? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐

U had er weinig last van

☐

U voelde zich hierdoor gespannen

☐

U was doordoor (een tijd lang) bang

☐

U heeft uw werk daardoor (tijdelijk) minder goed kunnen doen

☐

U wilde zich daardoor ziek melden

☐

U heeft zich daardoor ziek gemeld

☐

U wilde daardoor met uw werk stoppen

☐

Een ander negatief gevolg, namelijk:

Heeft u op school gemeld?

☐

Ja → Bij wie?

☐

Collega

☐

Leiding

☐

Directie

☐

Vertrouwenspersoon

☐

Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

☐

Ja → Ben je er tevreden over?

☐

Ja

☐

Nee

☐

Nee

C05 Lichamelijk geweld

Is er tussen de kerst – en meivakantie op/ of rond school lichamelijk geweld tegen u gebruikt? Bijvoorbeeld een leerling, personeelslid of buitenstaander heeft u gestompt, geslagen, geknepen, geschopt, etc.

☐ Ja☐ Nee

Wie deed het? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Leerling
School)☐ Familie leerling☐ Een collega☐ Leidinggevende☐ Ander (Niet van

Wat is er gebeurd? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Licht lichamelijk geweld (Duwen, licht slaan)☐ Flink geweld (Hard slaan, stompen, knijpen, bijten, etc.)☐ Zwaar geweld (Gewond, blauw oog, in elkaar slaan)☐ Ander lichamelijk letsel, namelijk:

Hoe vaak is er in die periode lichamelijk geweld tegen je gebruikt?

☐ 1 keer☐ 2 – 3 keer☐ 4 – 5 keer☐ Vaker dan 5 keer

Is er een wapen bij gebruikt?

☐ Nee☐ Ja

Welke invloed had de bedreigingen op u? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ U had er weinig last van☐ U voelde zich hierdoor gespannen☐ U was doordoor (een tijd lang) bang☐ U heeft uw werk daardoor (tijdelijk) minder goed kunnen doen☐ U wilde zich daardoor ziek melden☐ U heeft zich daardoor ziek gemeld☐ U wilde daardoor met uw werk stoppen☐ Een ander negatief gevolg, namelijk:

Heeft u op school gemeld?

☐ Ja → Bij wie? ☐ Collega ☐ Leiding ☐ Directie ☐ Vertrouwenspersoon☐ Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

☐ Ja → Ben je er tevreden over? ☐ Ja ☐ Nee☐ Nee

Is het door u of de school gemeld bij de politie?

☐ Ja☐ Nee

C10 Vernieling en diefstal

Is er tussen de kerst – en meivakantie op/ of rond school iets van u expres vernield of beklad of is er iets van u gepikt of gestolen?

☐ Ja

☐ Nee

Ging het om vernieling of bekladding

☐

Ja

☐

Nee

Hoe vaak is er in die periode iets van u vernield of beklad?

☐

1 keer

☐

2

☐

3

☐

4 keer en vaker

Wat is er van u vernield of beklad? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐

Een werkstuk of schoolwerk

☐

Schoolspullen (Boeken, schriften, pennen, tas)

☐

Kleding of persoonlijke spullen

☐

Fiets, scooter.

☐

Iets anders, namelijk:

Is er in die periode iets van u gestolen

☐ Ja

☐ Nee

Hoe vaak is er in die periode iets van u gestolen?

☐

1 keer

☐

2

☐

3

☐

4 keer en vaker

Wat is er van u gestolen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐

Geld of bankpas

☐

Een werkstuk of schoolpas

☐

Schoolspullen

☐

Kleding of andere persoonlijke zaken

☐

Mijn mobieltje, iPod, laptop, enzovoort.

☐

Mijn fiets of scooter

☐

Iets ander, namelijk:

Heeft u op school gemeld dat er iets was gestolen of vernield?

☐

Ja, bij wie

☐

Collega

☐

Leiding

☐

Directie

☐

Conciërge

☐

Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

☐

Ja → Bent u er tevreden over?

☐

Ja

☐

Nee

☐

Nee

Is het door u of de school gemeld bij de politie?

☐

Ja

☐

Nee

C11 Seksuele intimidatie

Bent u tussen de kerst – en meivakantie op/ of rond school lastig gevallen met ongewenste seksuele opmerkingen of ander ongewenst seksueel gedrag?

☐ Ja

☐ Nee

Waar ging het om?

Kruis aan als ja

Aantal keer

- Ongewenste seksuele opmerkingen
- Ongewenste voorstellen tot seksuele handelingen
- U te dicht benaderen of ongewenst aanraken
- Aanranding

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

Wie deed het?

Leerling

Collega

Leiding

Buitenstaander

- Ongewenste seksuele opmerkingen
- Ongewenste voorstellen tot seksuele handelingen
- U te dicht benaderen of ongewenst aanraken
- Aanranding

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

Waar bent u in die periode seksueel lastig gevallen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Op school ☐ In de omgeving van school

Welke invloed had het op u? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ U had er weinig last van
- ☐ U voelde zich hierdoor gespannen
- ☐ U was doordoor (een tijd lang) bang
- ☐ U heeft uw werk daardoor (tijdelijk) minder goed kunnen doen
- ☐ U wilde zich daardoor ziek melden
- ☐ U heeft zich daardoor ziek gemeld
- ☐ U wilde daardoor met uw werk stoppen
- ☐ Een ander negatief gevolg, namelijk:

Heeft u op school gemeld?

☐ Ja → Bij wie? ☐ Collega ☐ Leiding ☐ Directie ☐ Vertrouwenspersoon
☐ Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

☐ Ja → Ben je er tevreden over? ☐ Ja ☐ Nee ☐ Gaat wel
☐ Nee

Is het door u of de school gemeld bij de politie?

☐ Ja ☐ Nee

C08	Last van andere zaken
-----	-----------------------

Heeft u tussen de kerst – en meivakantie last gehad van

	Nee	1 – 2 keer	3 – 5 keer	6 – 10 keer	
vaker	☐	☐	☐	☐	☐
• Leerlingen die uw lessen verstoorden?	☐	☐	☐	☐	☐
• Leerlingen die in het gebouw of op het plein overlast veroorzaakten?	☐	☐	☐	☐	☐
• Drugsgebruikers of drugsverkopers in/ rond de school?	☐	☐	☐	☐	☐

C09	Ongewenst gedrag op deze locatie tot de meivakantie
-----	---

	Nee	1 – 2 keer	3 – 5 keer	6 – 10 keer	
Heeft op deze locatie een student vaker	☐	☐	☐	☐	☐
• U uitgescholden of onbeschoft behandeld?	☐	☐	☐	☐	☐
• U gediscrimineerd of gepest?	☐	☐	☐	☐	☐
• U op één of andere manier bedreigd?	☐	☐	☐	☐	☐
• Lichamelijk geweld tegen u gebruikt?	☐	☐	☐	☐	☐
• U op één of andere manier seksueel geïntimideerd?	☐	☐	☐	☐	☐

	Nee	1 – 2 keer	3 – 5 keer	6 – 10 keer	
Heeft op deze locatie een personeelslid vaker	☐	☐	☐	☐	☐
• U uitgescholden of onbeschoft behandeld?	☐	☐	☐	☐	☐
• U gediscrimineerd of gepest?	☐	☐	☐	☐	☐
• U op één of andere manier bedreigd?	☐	☐	☐	☐	☐
• Lichamelijk geweld tegen u gebruikt?	☐	☐	☐	☐	☐
• U op één of andere manier seksueel geïntimideerd?	☐	☐	☐	☐	☐

	Nee	1 – 2 keer	3 – 5 keer	6 – 10 keer	
Zijn er op de locatie vaker	☐	☐	☐	☐	☐
• Eigendommen van u vernield, beklad of expres zoek gemaakt?	☐	☐	☐	☐	☐
• Eigendommen van u gestolen?	☐	☐	☐	☐	☐

Is de afgelopen jaren het ongewenste gedrag op school minder geworden, hetzelfde gebleven of toegenomen?

	Minder	Hetzelfde	iets meer	Veel meer	
Weet u niet	☐	☐	☐	☐	☐
• Discrimineren, pesten, treiteren	☐	☐	☐	☐	☐
• Schelden, verbaal geweld, onbeschoft gedrag	☐	☐	☐	☐	☐
• Bedreiging	☐	☐	☐	☐	☐
• Lichamelijk geweld	☐	☐	☐	☐	☐
• Seksuele intimidatie	☐	☐	☐	☐	☐
• Vandalisme en diefstal	☐	☐	☐	☐	☐

D	Veiligheidsgevoel
---	-------------------

Hoe voelt u zich meestal? veilig	Zeer onveilig	Onveilig	Beetje onveilig	Neutraal	Beetje veilig	Veilig	Zeer
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• In de klas of in een klaslokaal?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• In de werkruimtes?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• In de gangen of kantine?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Op het schoolterrein?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• In de omgeving van school?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

E Melding en afhandeling van ongewenst gedrag

Is er op uw locatie/ school

	ja	Nee	Weet niet
• Een vertrouwenspersoon?	☐	☐	☐
• Een meldpunt voor pesten, geweld, diefstal, etc?	☐	☐	☐
• Een protocol voor het afhandelen van ongewenst gedrag?	☐	☐	☐

Weet u wie u op deze locatie met inschakelen als u te maken krijgt met slachtoffers of daders van ernstige vormen van ongewenst gedrag of agressie?

Ja ☐

Nee ☐

Zijn er tussen de kerst – en meivakantie leerlingen bij u geweest die hebben gemeld dat ze slachtoffer waren van ongewenst gedrag?

Ja ☐

Nee ☐

Hoeveel leerlingen hebben dat in die periode gedaan? ☐ leerlingen

Heeft u de meldingen centraal doorgegeven (Directie, vertrouwenspersoon)?

☐ Ja, van iedereen ☐ Ja, maar niet van iedereen ☐ Nee

F Betrokkenheid van het personeel bij sociale veiligheid

Wordt het personeel betrokken bij het opstellen van het veiligheidsbeleid en bij veiligheidsmaatregelen?

☐ Ja ☐ Nee ☐ Weet u niet

Wordt het personeel tijdig op de hoogte gesteld van genomen veiligheidsmaatregelen?

☐ Meestal ☐ soms ☐ nooit ☐ weet u niet

Hoe beoordeelt u de kwaliteit van communicatie tussen de directie en het personeel?

☐ Goed
☐ Matig
☐ Slecht
☐ Geen mening

Vindt u dat het personeel een controlerende en corrigerende taak heeft tegenover leerlingen?

☐ Ja, alle personeelsleden (Leiding, docenten en overig personeel)
☐ Ja, maar alleen de leiding en onderwijsgevend personeel
☐ Nee, geen taak voor het personeel
☐ Geen mening

Heeft u een cursus of workshop gehad om te leren omgaan met moeilijk gedrag van leerlingen?

☐ Ja ☐ Nee

Is het wenselijk dat alle docenten een cursus krijgen in het omgaan met moeilijk gedrag van leerlingen?

☐ Ja ☐ Nee ☐ Weet u niet/ geen mening

Is het wenselijk dat ondersteunend personeel dat veel met leerlingen een cursus krijgen in het omgaan met moeilijk gedrag van leerlingen?

☐ Ja ☐ Nee ☐ Weet u niet/ geen mening

Is uw manier van betrokkenheid in het bekrachtigen van de schoolregels naar leerlingen positief te noemen?

☐ Ja ☐ Nee ☐ Weet u niet/ geen mening

Is er vanuit de schoolleiding genoeg aandacht voor de kwaliteit van docenten en onderwijsondersteunend personeel?

☐ Ja ☐ Nee ☐ Weet u niet/ geen mening

Is de begeleiding van startende docenten in de school voldoende?

☐ Ja ☐ Nee ☐ Weet u niet/ geen mening

Hoe tevreden bent u over uw eigen lesgevende kwaliteit?

☐ Zeer tevreden ☐ Tevreden ☐ Neutraal ☐ Ontevreden ☐ Zeer ontevreden

Hoe tevreden bent u over de lesgevende kwaliteit van uw collega's?

☐ Zeer tevreden ☐ Tevreden ☐ Neutraal ☐ Ontevreden ☐ Zeer ontevreden

G

Veilige voorzieningen

Vindt u het wenselijk dat

ja ☐ Nee ☐ Weet niet ☐

• Er voor alle leerlingen kluisjes zijn?	☐	☐	☐
• Er toegangscontrole is bij de ingang?	☐	☐	☐
• orde – personeel gedrag van leerlingen in de gaten houdt?	☐	☐	☐
• Er geregeld controle is op wapenbezit of drugsgebruik?	☐	☐	☐
• Er camera's bij de ingang zijn?	☐	☐	☐
• Er camera's bij de gangen en kantine zijn?	☐	☐	☐
• Er camera's zijn op het parkeerterrein?	☐	☐	☐

Hoe tevreden bent u in het algemeen? Zeer ontevreden
tevreden

Ze

	1	2	3	4	5	6	7
• De veiligheid op school?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• De veiligheid op het terrein?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• De veiligheid in de school - omgeving?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

H Het sociale klimaat op school en in uw team

Heeft u in groepen waar u lesgeeft aandacht besteed aan gedragsregels en het omgaan met elkaar?

☐	☐	☐	☐	☐
Nee	1 – 2 keer	geregeld	Vaak	Niet van toepassing

Moet er meer aandacht worden besteed aan goed gedrag en omgangsvormen

☐ Ja, bij leerlingen	☐ ja, bij personeel	☐ Bij beide groepen	☐ nee, niet nodig	☐ geen mening

Gaan je collega's prettig en vriendelijk met u om?

☐ (Bijna) niemand	☐ de meesten	☐ ± de helft	☐ Een klein aantal	☐ (Bijna)

Waarden collega's in uw team uw inbreng in teambesprekingen en in beroepsmatige discussies?

☐ (Bijna) niemand	☐ de meesten	☐ ± de helft	☐ Een klein aantal	☐ (Bijna)

s er een goede werksfeer in uw team, waarbij collega's elkaar ook steunen en helpen?

☐ Ruim voldoende	☐ voldoende	☐ onvoldoende	☐ Niet/ nauwelijks

Krijgt u voldoende waardering van uw direct leidinggevende?

☐ Ruim voldoende	☐ voldoende	☐ onvoldoende	☐ Niet/ nauwelijks

Zorg voor prettige en werkbare sfeer op school

	ja	Gaat wel	Nee
• Zijn er voldoende geschikte ruimte om te pauzeren?	☐	☐	☐
• Zijn er voldoende geschikte ruimte om te werken?	☐	☐	☐
• Zijn lokalen netjes en schoon?	☐	☐	☐
• Zijn gangen en kantine netjes en schoon?	☐	☐	☐
• Is het gebouw en terrein netjes?	☐	☐	☐
• Is er voldoende stallingsruimte voor fietsen?	☐	☐	☐
• Is er voldoende parkeerruimte voor auto's?	☐	☐	☐
• Zijn er genoeg sociale activiteiten (feest, sportdag, viering)?	☐	☐	☐

Hoe tevreden bent u in het algemeen? Zeer ontevreden
tevreden

Ze

1	2	3	4	5	6	7
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

• Sfeer op school?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Sfeer in uw eigen team?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Onderlinge omgang team?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• De omgang van leerlingen met docenten?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• De omgang van docenten met niet – onderwijzendpersoneel?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Hoe leidinggevende het personeel serieus nemen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Hoe leerlingen zich aan de regels en afspraken houden?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Hoe personeel zich aan de regels houden?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Lesgevende kwaliteit en niveau van u zelf?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Lesgevende kwaliteit en niveau van collega's?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I Opmerkingen over de sociale veiligheid en het sociale klimaat op school

Als u zelf opmerkingen heeft over de sociale veiligheid of het sociale klimaat of over het veiligheidsbeleid van de school, dan kunt u die hieronder opschrijven.

Leerlingen enquête

Sociale Veiligheid op het Fivelcollege.

Op school vindt er naast het leren veel meer plaats, hierbij kun je denken aan het omgaan met je vrienden en omgang met de docenten. Het leren staat centraal op school, maar om te kunnen leren moet je goed in je vel zitten. Door het invullen van deze vragenlijst proberen wij als school een goede indruk te krijgen van hoe veilig jij je voelt op deze school. Het invullen van deze enquête is anoniem, dit betekent dat je je naam niet op het formulier hoeft te zetten. Niemand komt er dan ook achter wie welk formulier heeft ingevuld. Als eenmaal alle enquêtes zijn ingevuld en verwerkt krijgen jullie als leerlingen te horen wat de uitkomsten en resultaten zijn, oftewel hoe veilig het bij ons op school daadwerkelijk is. Als alle vragenlijsten ingevuld zijn worden ze gebruikt om te komen tot een algemeen beeld wat jullie, als leerlingen, vinden van de sociale veiligheid op het Fivelcollege. De resultaten worden terugkoppelt door jullie mentor. Hij/ zij zal vertellen hoe het zit met de sociale veiligheid op school.

Het doel van dit onderzoek

Hoe veilig is het op het Fivelcollege, afdeling VMBO? Hoe vaak krijgen leerlingen te maken met pesten, discriminatie, diefstal, enz. Hoe veilig voelen leerlingen zich op het VMBO?

Anonimiteit

De vragenlijsten worden anoniem afgenomen, dit betekent dat jouw naam niet op het formulier hoeft. Is het formulier in zijn geheel ingevuld, dan lever je die in bij de docent.

Voorbeeld invullen enquête

Zet een kruisje in het vakje van je antwoord.

Bijvoorbeeld: Zit je bij Handel&Administratie, zet dan een kruisje in het vakje bij Handel&Administratie.

Je sector	☒	Leerjaar 1 of 2
	☐	Handel&Administratie
	☐	Zorg & Welzijn
	☐	Techniek

Bij voorbaat dank voor het invullen van de vragenlijst.

Albert Wijnsma

B. Gegevens over jezelf

Je geslacht ☐ Man ☐ Vrouw
Je leeftijd jaar

B. Vragen over je opleiding

Je leerjaar 1 2 3 4
Je sector ☐ Handel ☐ Welzijn ☐ Techniek

Weet je al wat je wilt worden of welk soort werk je wilt gaan doen?

- ☐ Ja, al redelijk zeker.
☐ Ja, maar nog niet zeker.
☐ Ja, maar ik twijfel tussen enkele beroepen of soorten werk.
☐ Nee, helemaal niet.

Vind je de inhoud van de opleiding interessant?

☐ Alles ☐ Grotendeels ☐ Half wel, half niet ☐ Grotendeels niet ☐ niet

Past de opleiding bij je capaciteiten?

☐ Ja, goed ☐ Te moeilijk ☐ Veel te moeilijk ☐ Te makkelijk ☐ Veel te makkelijk

Hoe zijn je studieresultaten tot nu toe dit schooljaar?

☐ Goed ☐ Redelijk ☐ Voldoende ☐ Onvoldoende ☐ Slecht

C. Zonder geldige reden niet naar de les of school gaan. (Spijbelen)

Heb je tussen de kerstvakantie – en nu gespijbeld?

Hoe vaak spijsbelde je in die periode

☐ 1 tot 5 keer	of $\pm$ 1 keer per maand
☐ 6 tot 12 keer	of $\pm$ 2 – 3 keer per maand
☐ 13 tot 25 keer	of $\pm$ 1 keer per week
☐ Vaker dan 25 keer	of meer keer per week

Waarom ging je niet naar de les/ school?

Redenen die met jezelf te maken hadden (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ik had gewoon geen zin
- ☐ Ik had me verslapen
- ☐ Ik hielp iemand van mijn familie
- ☐ Ik had andere, belangrijkere dingen te doen
- ☐ Ik had betaald werk te doen
- ☐ Vrienden/ klasgenoten spijsbelden ook
- ☐ Andere reden, namelijk.....

Redenen die met school te maken hadden (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ik voelde me niet veilig op school
- ☐ Door het rooster (Teveel tussenuren, lesuitval, slecht rooster, enz.)
- ☐ Een vak was niet interessant genoeg
- ☐ De docent gaf saai of slecht les
- ☐ Ik had die lessen niet nodig
- ☐ Mijn opleiding past niet bij mij wat ik wil
- ☐ Andere reden, namelijk.....

Heeft de school contact met je opgenomen over het spijsbelen?

☐ Ja → wie?	☐ Een docent	☐ Mijn mentor	☐ Iemand anders
☐ Nee | | | |

CO2. Drugs

Heb jij tussen de kerst – en meivakantie op school of ergens anders drugs gebruikt?

Ja	☐	☐	Nooit	1 – 2 keer ±1 per maand	2 – 3 per maand	1 per week	meer keer
Nee	☐	Op of rond school?	☐	☐	☐	☐	☐
		Ergens anders	☐	☐	☐	☐	☐

Zijn er tussen de kerst – en meivakantie op/ rond school aan jou drugs aangeboden?

Ja	☐	☐
Nee	☐	Wie deed dat?
	☐	Klasgenoot
	☐	andere student
	☐	ander (Niet van school)
		Waar kreeg je de drugs aangeboden?
	☐	Op school
	☐	In de omgeving van school
		Heb je tussen de kerst – en meivakantie op/ rond school ook drugs gekocht?
	☐	Ja → Hoe vaak?
	☐	1 keer
	☐	– 5 keer
	☐	10
	☐	r
	☐	Nee

C04 Handel in gestolen spullen en illegale dvd's of software

Zijn er tussen de kerst – en meivakantie op/ rond school door leerlingen of anderen aan jou gestolen spullen, illegale dvd's, software te koop aangeboden?

Ja	☐	☐
Nee	☐	Door wie?
	☐	Klasgenoot
	☐	andere leerling doc
	☐	personeel
	☐	Andere (van school)
		Waar ging het om?
	☐	illegale dvd of computerprogramma's
	☐	Spullen voor school
	☐	Persoonlijke spullen (Kleding, mobieltjes, horloge, enz.)
	☐	Fiets/ scooter
	☐	Iets anders, namelijk.....

Heb je die gestolen of illegale spullen ook gekocht?

Ja	☐	→ Hoe vaak?	☐	1 keer	☐	2 – 5 keer	☐	6 – 10 keer	☐	vakker dan 10
Nee	☐									

C05 Wapen op school

Heb je tussen de kerst – en meivakantie een wapen mee naar school genomen of iets dat je als wapen wilde gebruiken?
(Bijvoorbeeld een mes, boksbeugel, spray, namaakpistool, enz.)

☐ Ja

☐ Nee (Ga naar C06)

Was het gereedschap of iets dat je in je opleiding nodig had?

☐ Ja, had ik voor mijn opleiding nodig. (→ Ga naar C06)

☐ Nee, ik nam het bewust mee als wapen mee naar school.

Hoe vaak had je in die periode een wapen mee naar school?

☐ 1 – 5 keer of ± 1 keer per maand

☐ 6 – 12 keer of 2 – 3 per maand

☐ 13 – 25 keer of ± 1 keer per week

☐ Vaker dan 25 keer of meer keer per week

☐ Meeste keren als ik naar school ging.

☐ Vrienden/ klasgenoten spijbelden ook

☐ Andere reden, namelijk.....

Waarom nam je een wapen mee? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Ik voelde me veiliger met een wapen

☐ Ik ben wel eens bedreigd of mishandeld

☐ Mijn vrienden/ vriendinnen deden het ook

☐ Het staat stoer/ tonen van macht

☐ Ik weet het eigenlijk niet

☐ Andere reden, namelijk.....

C06 Discrimineren

Ben je tussen de kerst – en meivakantie op of rond school gediscrimineerd of gepest? Bijvoorbeeld door een klasgenoot, andere leerling, een docent of iemand anders van school.

☐ Ja

☐ Nee (Ga naar C07)

Was het discrimineren of pesten?

☐ Discrimineren

☐ Pesten

Wie deed het? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Klasgenoot

☐ Andere leerling

☐ Een docent

☐ Ander Personeel

Hoe vaak ben je in die periode gediscrimineerd of gepest?

☐ 1 – 5 keer of $\pm$ 1 keer per maand

☐ 6 – 12 keer of 2 – 3 per maand

☐ 13 – 25 keer of $\pm$ 1 keer per week

☐ Vaker dan 25 keer of meer keer per week

☐ Bijna dagelijks

Hoe ben jij gediscrimineerd of gepest? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Uitgescholden

☐ Discriminerende of racistische opmerkingen

☐ Me voor schut zetten

☐ Niet mee mogen doen/ buiten worden gesloten

☐ Zorgen dat ik mijn schoolwerk niet kon doen

☐ Mijn spullen expres verstoppen, bekladden of vernielen

☐ Anders, namelijk:

Waarom werd je gepest? (Schrijf de belangrijkste reden op)

Welke invloed had het discrimineren en/ of pesten op je? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Ik had er weinig last van

☐ Ik voelde me daardoor lange tijd rot

☐ Ik kon daardoor niet goed opletten of leren in de klas

☐ Ik durfde daardoor haast niet meer naar school

☐ Ik ging daardoor soms niet naar de les of school

☐ Ik wilde daardoor met school stoppen

☐ Een ander negatief gevolg, namelijk:

Heb je op school gemeld dat je op school gediscrimineerd of gepest bent?

☐ Ja → Bij wie?
 ☐ Docent
 ☐ Mentor
 ☐ Vertrouwenspersoon
 ☐ Meldpunt
 ☐ Conciërge
☐ Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

☐ Ja → Ben je er tevreden over?
 ☐ Ja
 ☐ Nee
☐ Nee

C07 Bedreiging

Ben je tussen de kerst – en meivakantie op of rond school bedreigd? Bijvoorbeeld door een klasgenoot, andere leerling, een docent of iemand anders van school.

☐ Ja
☐ Nee

Wie heeft je bedreigd? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Klasgenoot
 ☐ Andere leerling
 ☐ Een docent
 ☐ Ander (Niet van school)

Hoe vaak ben je in die periode gediscrimineerd of gepest?

☐ Keer

Welke invloed hadden de bedreigingen op je? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Ik had er weinig last van
☐ Ik voelde me daardoor een lange tijd rot
☐ Ik kon daardoor niet goed leren of opletten in de klas
☐ Ik durfde daardoor haast niet meer naar school
☐ Ik ging daardoor soms niet naar de les of school
☐ Ik wilde daardoor met school stoppen
☐ Een ander negatief gevolg, namelijk:

Heb je op school gemeld dat je bent bedreigd?

☐ Ja, bij wie?
 ☐ Docent
 ☐ Mentor
 ☐ Vertrouwenspersoon
 ☐ Conciërge
☐ Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

☐ Ja → Ben je er tevreden over?
 ☐ Ja
 ☐ Nee
☐ Nee

C08 Heeft iemand van je school je tussen de kerst – en meivakantie via sms, email, twitter of you-tube proberen te pesten of bedreigen?

Ja ☐
 Nee ☐
 personeel

☐ Wie deed het? ☐ Klasgenoot ☐ Medeleerling ☐ Docent ☐ Ander

Welke invloed had het op je? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ik had er weinig last van
☐ Ik voelde me daardoor lange tijd rot
☐ Ik kon daardoor niet goed opletten of leren in de klas
☐ Ik durfde daardoor haast niet meer naar school
☐ Ik ging daardoor soms niet naar de les of school
☐ Ik wilde daardoor met school stoppen
☐ Een ander negatief gevolg, namelijk:

C09 Lichamelijk geweld

Is er tussen de kerst – en meivakantie op/ of rond school lichamelijk geweld tegen je gebruikt? Bijvoorbeeld een leerling, docent of buitenstaander kan je expres hebben gestompt, geslagen, geknepen, geschopt, enzovoort.

☐ Ja
☐ Nee

Was het een spelletje met elkaar of was het serieus?

☐ Een spelletje met elkaar (Ga naar vraag C10) ☐ Het was serieus

Wie deed het? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Klasgenoot ☐ Andere leerling ☐ Een docent ☐ Ander (Niet van school)

Waar is het gebeurd?

☐ Op school ☐ In de omgeving van school Keer

Hoe vaak is er in die periode lichamelijk geweld tegen je gebruikt?

☐ 1 keer ☐ 2 – 3 keer ☐ 4 – 5 keer ☐ Vaker dan 5 keer

Is er een wapen bij gebruikt?

☐ Nee ☐ Ja, door de ander ☐ ja, door mij

Welke invloed had het geweld op je? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ik had er weinig last van
☐ Ik voelde me daardoor een lange tijd rot
☐ Ik kon daardoor niet goed leren of opletten in de klas
☐ Ik durfde daardoor haast niet meer naar school
☐ Ik ging daardoor soms niet naar de les of school

☐ Ik wilde daardoor met school stoppen

☐ Een ander negatief gevolg, namelijk:

Heb je op school gemeld dat je bent bedreigd?

☐ Ja, bij wie ☐ Docent ☐ Mentor ☐ Vertrouwenspersoon ☐ Conciërge

☐ Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

☐ Ja → Ben je er tevreden over? ☐ Ja ☐ Nee

☐ Nee

Is het door jou of de school gemeld bij de politie?

☐ Ja ☐ Nee

C10 Vernieling en diefstal

Is er tussen de kerst – en meivakantie op/ of rond school iets van jou expres vernield of beklad of is er iets van jou gepikt of gestolen?

☐

Ja

☐

Nee

Ging het om vernieling of bekladding

☐ Ja ☐ Nee

Hoe vaak is er in die periode iets van je vernield of beklad?

☐ 1 keer ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 keer en vaker

Wat is er van je vernield of beklad? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐

Een werkstuk of schoolwerk

☐

Schoolspullen (Boeken, schriften, pennen, tas)

☐

Kleding of persoonlijke spullen

☐

Mijn fiets, scooter.

☐

Iets anders, namelijk:

Is er in die periode iets van je gestolen

☐

Ja

☐

Nee

Hoe vaak is er in die periode iets van je gestolen?

☐ 1 keer ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 keer en vaker

Wat is er van je gestolen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Geld of bankpas
- ☐ Een werkstuk of schoolpas
- ☐ Schoolspullen
- ☐ Kleding of andere persoonlijke zaken
- ☐ Mijn mobieltje, iPod, laptop, enzovoort.
- ☐ Mijn fiets of scooter
- ☐ Iets ander, namelijk:

Heb je op school gemeld dat er iets was gestolen of vernield?

- ☐ Ja, bij wie ☐ Docent ☐ Mentor ☐ Vertrouwenspersoon ☐ Conciërge
- ☐ Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

- ☐ Ja → Ben je er tevreden over? ☐ Ja ☐ Nee
- ☐ Nee

Is het door jou of de school gemeld bij de politie?

- ☐ Ja ☐ Nee

C11 Seksuele intimidatie

Ben jij tussen de kerst – en meivakantie op/ of rond school lastig gevallen met ongewenste seksuele opmerkingen of ander ongewenst seksueel gedrag?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Waar ging het om?

- Ongewenste seksuele opmerkingen
- Ongewenste voorstellen tot seksuele handelingen
- Je te dicht benaderen of ongewenst aanraken
- Aanranding

Kruis aan als ja

☐

☐

☐

☐

Aantal keer

☐

☐

☐

Wie deed het?

Ander(Niet op school)

Klasgenoot

Andere leerling

Personeel

- Ongewenste seksuele opmerkingen
- Ongewenste voorstellen tot seksuele handelingen
- Je te dicht benaderen of ongewenst aanraken
- Aanranding

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

☐

Waar ben je in die periode seksueel lastig gevallen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Op school ☐ In de omgeving van school

Welke invloed had het geweld op je? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ik had er weinig last van
- ☐ Ik voelde me daardoor een lange tijd rot
- ☐ Ik kon daardoor niet goed leren of opletten in de klas
- ☐ Ik durfde daardoor haast niet meer naar school
- ☐ Ik ging daardoor soms niet naar de les of school
- ☐ Ik wilde daardoor met school stoppen
- ☐ Een ander negatief gevolg, namelijk:

Heb je op school gemeld dat er sprake was van seksuele intimidatie?

- ☐ Ja, bij wie ☐ Docent ☐ Mentor ☐ Vertrouwenspersoon ☐ Conciërge
- ☐ Nee

Heeft de school er iets mee gedaan?

- ☐ Ja → Ben je er tevreden over? ☐ Ja ☐ Nee
- ☐ Nee

Is het door jou of de school gemeld bij de politie?

- ☐ Ja ☐ Nee

Heb jij tussen de kerst – en meivakantie last gehad van:

	Nee	1 – 2	3 – 5	6 – 10	Vaker
• Medeleerlingen die lessen verstoorden?	☐	☐	☐	☐	☐
• Drugsgebruikers of drugsverkopers in of rond school	☐	☐	☐	☐	☐

C13 Problemen op je stage (Masta, andere stages)

Ben jij afgelopen jaar op stage geweest

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Heb je op je stage bedrijf te maken gehad met?

	ja	nee
• Pesten of discriminatie door mensen uit dat bedrijf?	☐	☐
• Bedreigingen door mensen uit dat bedrijf?	☐	☐
• Lichamelijk geweld door mensen uit dat bedrijf?	☐	☐
• Seksuele intimidatie door mensen uit dat bedrijf?	☐	☐

Heb je gemeld dat er iets was gebeurd?

- ☐ Ja, bij wie ☐ Bij iemand van het bedrijf ☐ Bij iemand van school
- ☐ Nee

Is er iets met de melding gedaan?

- ☐ Ja → Ben je er tevreden over? ☐ Ja ☐ Nee
- ☐ Nee

D Veiligheidsgevoel

Durf jij in de les voor je mening uit te komen?

Nooit

Altijd

Meestal

Helft keren

Meestal niet

☐
☐
☐
☐
☐

- Tegenover je klasgenoten?
- Tegenover je docenten?

☐
☐
☐
☐
☐

Voel jij je op je gemak?

Nooit

Altijd

Meestal

Helft keren

Meestal niet

☐
☐
☐
☐
☐

- In je eigen klas?
- In de kantine?
- Op het plein?
- Bij de fietsen

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

Hoe veilig voel jij je meestal?

Zeer onveilig

Onveilig

Beetje
onveilig

Neutraal

Beetje veilig

Veilig Zeer veilig

- In je eigen klas?
- In de gangen of kantine?
- Op het plein?
- In de omgeving van school?

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

Ben je tussen de kerst – en meivakantie op fo rond school wel eens bang geweest?

Ja ☐

Nee ☐

Waar? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ In de klas ☐ In de gang/ kantine ☐ Op het plein ☐ In de omgeving van school

E Verantwoordelijkheid en kwaliteit

Als jij gevraagd zou worden om de school leefbaarder te maken, zou je dat doen?

☐ ja

☐ nee

Als jij in de klas gevraagd wordt door een docent om te helpen, zou je dat doen?

☐ ja

☐ nee

Als zich een situatie voordoet in de klas waarbij een medeleerling over de schreef gaat, help jij het dan op te lossen?

☐ ja

☐ nee

Als er in de klas, terwijl een docent afwezig was, zich wat zou voordoen, zou je dan eerlijk zijn in wat er gebeurd is?

☐ ja

☐ nee

Als docenten iets uitleggen, snap je de uitleg?

☐

(Bijna) Iedereen

☐

de meesten

☐

± de helft

☐

Een klein aantal

☐

(Bijna) niemand

Wat vind je van de kwaliteit van de docenten, geef aan hoeveel van de lesgevende docenten goed zijn.

☐

(Bijna) Iedereen

☐

de meesten

☐

± de helft

☐

Een klein aantal

☐

(Bijna) niemand

Hoe goed is de kwaliteit van het onderwijs op het Fivelcollege?

☐

Zeer goed

☐

Goed

☐

Gemiddeld

☐

Onvoldoende

☐

Slecht

F Het sociale klimaat op school

Is er op school een gedragsreglement of gedragscode voor leerlingen?

☐ Ja ☐ Nee ☐ Weet ik niet

Is in je klas aandacht besteed aan gedragsregels en het omgaan met elkaar

☐ Nee ☐ 1 keer ☐ Geregeld ☐ Vaak

Moet meer aandacht worden besteed aan goed gedrag en omgangsvormen? (meerder antwoorden mogelijk)

☐ Ja, leerlingen ☐ ja, docenten ☐ nee, niet nodig ☐ geen mening

Zou jij je beter de schoolregels kunnen houden?

☐ Ja ☐ Nee ☐ Weet ik niet

Gaan je klasgenoten prettig en vriendelijk met je om? (meerder antwoorden mogelijk)

☐ (Bijna) iedereen ☐ de meesten ☐ ± de helft ☐ Een klein aantal ☐ (Bijna) niemand

Gaan je docenten prettig en vriendelijk met je om? (meerder antwoorden mogelijk)

☐ (Bijna) iedereen ☐ de meesten ☐ ± de helft ☐ Een klein aantal ☐ (Bijna) niemand

Als docenten fout zitten, durven zij er dan later op terug te komen en aan te geven dat zij fout zitten?

☐ (Bijna) iedereen ☐ de meesten ☐ ± de helft ☐ Een klein aantal ☐ (Bijna) niemand

Hoe tevreden ben je in het algemeen? Zeer ontevreden
tevreden

Zeer

	1	2	3	4	5	6	7
• Sfeer op school?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Sfeer in je eigen klas?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Omgang in de klas met elkaar?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Omgang docent en leerlingen in de klas?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Hoe docenten leerlingen serieus nemen?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Hoe docenten het goede voorbeeld geven?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Hoe leerlingen zich aan de regels houden?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Hoe goed geven de docenten les?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Ben je tevreden over de uitleg van de docenten?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• Hoe de school zorgt voor een goede sfeer?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

H Betrokkenheid bij ongewenst gedrag

Vul eerst Nee of Ja in. Bij Ja, geef dan aan wie (leerling, docent of ander personeel)

Heb jij tussen de kerst – en meivakantie op school
Personeel

Nee Ja Leerling Docent

• Iemand gepest of gediscrimineerd?	☐	☐	→ Wie?	☐	☐	☐
• Iemand bedreigd?	☐	☐	→ Wie?	☐	☐	☐
• Lichamelijk geweld tegen iemand gebruikt?	☐	☐	→ Wie?	☐	☐	☐
• Spullen van iemand vernield of beklad?	☐	☐	→ Wie?	☐	☐	☐
• Spullen van iemand gestolen?	☐	☐	→ Wie?	☐	☐	☐

• Iemand uitgescholden?	☐	☐	→ Wie?	☐	☐
• Lessen expres verstoord?	☐	☐			
• Spullen van school vernield?	☐	☐			
• Spullen van school gestolen?	☐	☐			

I Veilige voorzieningen

Is er bij jou op school

Een vertrouwenspersoon?	☐	Ja	☐	Nee	☐	Weet ik
niet	☐		☐		☐	
Een meldpunt voor pesten, geweld, diefstal?		Ja		Nee		Weet ik
niet						

Vind jij het wenselijk dat bij jou op school

	Ja	Nee	Weet ik niet
• Er voor alle leerlingen kluisjes zijn?	☐	☐	☐
• Er toegangscontrole is bij de ingangen?	☐	☐	☐
• Ordepersoneel gedrag van leerlingen in de gaten houdt?	☐	☐	☐
• Docente gedrag van leerlingen beter in de gaten houden?	☐	☐	☐
• Er camera's zijn bij de ingang?	☐	☐	☐
• Er camera's zijn in de gangen en kantine?	☐	☐	
• Er camera's zijn bij de fietsenstalling en plein?	☐	☐	

Hoe tevreden ben je in het algemeen? Zeer ontevreden
tevreden

Ze

	1	2	3	4	5	6	7
• De veiligheid in school?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• De veiligheid op het terrein en in de fietsenstalling?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
• De veiligheid in de school - omgeving?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

J Opmerkingen over de sociale veiligheid en het sociale klimaat op school
--

Als jezelf opmerkingen hebt over de sociale veiligheid of het sociale klimaat of over het veiligheidsbeleid van de school, dan kun je die hieronder opschrijven.